

**Οδηγός Βέλτιστων
Πρακτικών
Εκπαίδευσης για τη
Βιώσιμη Ανάπτυξη
στη Μεσόγειο**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ 1	Ποιος είναι ο σκοπός αυτού του οδηγού ?	3
	Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) και Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ)	3
	Η Μεσόγειος: μια περιοχή υψηλής βιοποικιλότητας	5
	Πλαίσιο και μεθοδολογία του οδηγού	6
	Οι συμμετέχουσες ενώσεις	7
 ΜΕΡΟΣ 2	 Κοινοί άξονες και συστάσεις για βέλτιστες πρακτικές ΕΒΑ	 8
ΜΕΡΟΣ 3	6 δελτία βέλτιστων πρακτικών ΕΒΑ στη Μεσόγειο	10
	Δελτίο 1 - Ψηφιακή πλατφόρμα εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα	10
	Δελτίο 2 - Εκπαιδευτικό εργαστήριο ΕΒΑ για τα απορρίμματα	12
	Δελτίο 3 - Δημιουργία οικολογικού σχολείου	14
	Δελτίο 4 - Συλλογική αποκατάσταση θαλάσσιου οικοσυστήματος	16
	Δελτίο 5 - Συλλογή απορριμμάτων από πολίτες	18
	Δελτίο 6 - Πλατφόρμα κομποστοποίησης πράσινων αποβλήτων	20
 ΜΕΡΟΣ 4	 Γλωσσάριο	 22
ΜΕΡΟΣ 5	Βιβλιογραφία	23

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)

Η βιώσιμη ανάπτυξη, ο ορισμός της οποίας επισημοποιήθηκε κατά τη Διάσκεψη Κορυφής για τη Γη στο Ρίο το 1992, ορίζεται ως «**μία ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες**». Στοχεύει στη βελτίωση των σημερινών συνθηκών διαβίωσης, διασφαλίζοντας παράλληλα τη διατήρηση των απαραίτητων πόρων για τις μελλοντικές γενιές. Ωστόσο, σήμερα απειλείται από την κλιματική αλλαγή, η οποία συνδέεται στενά με διάφορους τομείς όπως η βιοποικιλότητα, τα τρόφιμα, η υγεία, καθώς και η βιώσιμη παραγωγή πόρων και κατανάλωση. Απέναντι στην κλιματική κρίση, είναι επιτακτική η ανάγκη για άμεση δράση μέσω αλλαγής συμπεριφορών, ιδίως μέσω της Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ).

Η εκπαίδευση αυτή αποσκοπεί στη μετάδοση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων στα άτομα προκειμένου να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να δρουν με υπευθυνότητα για την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της οικονομικής βιωσιμότητας. **Το 2021, η Διακήρυξη του Βερολίνου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη καθιέρωσε ένα πλαίσιο δράσης, καλώντας τις χώρες να εφαρμόσουν άμεσα μια εκπαίδευση προσανατολισμένη στη βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτή η προσέγγιση τοποθετεί την εκπαίδευση στο επίκεντρο των προσπαθειών για την επίτευξη των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης που ορίζονται από την Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών.**

Ποιοι είναι οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ);

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποσκοπεί στην επίτευξη μιας ανάπτυξης που συχνά λέγεται ότι βασίζεται σε «τρεις πυλώνες»:

- οικονομικά βιώσιμη (ικανοποίηση των αναγκών της παρούσης γενεάς και αυτών των μελλοντικών γενεών)
- κοινωνικά δίκαιη (αλληλεγγύη μεταξύ των κοινωνιών)
- οικολογικά αναπαράγωγιμη.

Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ)

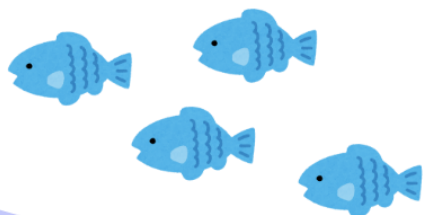
Η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη αναφέρεται σε παιδαγωγικές δράσεις που ευαισθητοποιούν τις διάφορες γενιές να συνειδητοποιήσουν τον εύθραυστο χαρακτήρα του οικοσυστήματός μας και οδηγούν σε αλλαγή συμπεριφορών, προωθώντας μια διεπιστημονική προσέγγιση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων. Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη στοχεύει στο να εφοδιάσει τα άτομα και τις κοινωνίες με τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, κίνητρα και δέσμευση, ώστε να μπορούν να εργάζονται ατομικά και συλλογικά για την επίλυση των τρεχόντων προβλημάτων και την πρόληψη μελλοντικών.

Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη θεωρεί την εκπαίδευση ως το κλειδί για την προώθηση της υλοποίησης όλων των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Επιτρέπει στα άτομα να μαθαίνουν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να προβαίνουν σε δράσεις, τόσο ατομικά όσο και συλλογικά, για να μετασχηματίσουν την κοινωνία και να προστατεύσουν τον πλανήτη. Μεταλαμπαδεύει στους εκπαιδευόμενους όλων των ηλικιών τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις αξίες και τις ικανότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας, η υπερεκμετάλλευση των πόρων και οι ανισότητες που υπονομεύουν την ευημερία των ανθρώπων και του πλανήτη.

Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ) προάγει μια ολιστική προσέγγιση της μάθησης που περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις:

- **Γνωστική διάσταση:** Ενισχύει τον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε και κατανοούμε τις πληροφορίες
- **Κοινωνικο-συναισθηματική διάσταση:** Ενισχύει τις κοινωνικές δεξιότητες, την ενσυναίσθηση και τη συναισθηματική νοημοσύνη
- **Συμπεριφορική διάσταση:** Ενθαρρύνει τη θετική δράση και συμπεριφορά.

Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ) αποτελεί μια ισχυρή στρατηγική μετασχηματισμού της εκπαίδευσης, επηρεάζοντας το περιεχόμενο της μάθησης, τις μεθόδους διδασκαλίας και το μαθησιακό περιβάλλον. Πρόκειται για μια διαδικασία δια βίου μάθησης που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας ποιοτικής εκπαίδευσης.

Η Μεσόγειος: μια περιοχή υψηλής βιοποικιλότητας

Η λεκάνη της Μεσογείου, με 46.000 χλμ ακτογραμμής, έχει οριστεί ως ένα από τα 35 σημεία με την υψηλότερη (hot spots) παγκόσμια βιοποικιλότητα και το τρίτο πιο πλούσιο σε φυτική ποικιλομορφία, με περίπου 30.000 είδη φυτών, εκ των οποίων τα 13.000 είναι ενδημικά.

Η Μεσόγειος Θάλασσα, η μεγαλύτερη από τις διηπειρωτικές θάλασσες, εκτείνεται σε 2,9 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα. Βρίσκεται μεταξύ της Ευρώπης, της Βόρειας Αφρικής και της Δυτικής Ασίας, και όπως υποδηλώνει το όνομά της «στο μέσον της γης» (Mediterraneus). Ωστόσο, η Μεσόγειος Θάλασσα αποτελεί επίσης μία από τις σημαντικότερες δεξαμενές θαλάσσιας βιοποικιλότητας παγκοσμίως: μολονότι καλύπτει μόλις το 0,82 % της επιφάνειας των ωκεανών, συγκεντρώνει το 7 % των ειδών θαλάσσιας πανίδας και το 18 % των ειδών θαλάσσιας χλωρίδας του κόσμου. Η πλούσια αυτή βιοποικιλότητα εκτιμάται σε πάνω από 17.000 είδη, εκ των οποίων το 25 % είναι ενδημικά.

Τα χερσαία και θαλάσσια οικοσυστήματα της Μεσογείου υφίστανται πιέσεις από διάφορες ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια, η ρύπανση βιομηχανικής και οικιακής προέλευσης, η απώλεια και υποβάθμιση των οικοτόπων ασκούν πιέσεις στα οικοσυστήματα. Για παράδειγμα, τα κομμάτια πλαστικού αποσυντίθενται υπό την επίδραση των υπεριωδών ακτίνων, του ανέμου, της αλατότητας και της κίνησης των κυμάτων. Στη Μεσόγειο, η απελευθέρωση αυτού του πλαστικού γίνεται ολοένα και πιο προβληματική, καθώς οι συγκεντρώσεις μικροπλαστικών ανέρχονται σε πρωτοφανή επίπεδα. **1,25 εκατομμύρια μικροπλαστικά ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.** Η τάση αυτή εντείνεται κάθε καλοκαίρι με τη μαζική άφιξη τουριστών: οι 200 εκατομμύρια τουρίστες προκαλούν αύξηση των αποβλήτων κατά 40 %.

Απέναντι στη ραγδαία ανάπτυξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και τον μαζικό τουρισμό που υφίστανται οι περιοχές της Μεσογείου, ο παρών οδηγός αποσκοπεί στην αξιοποίηση βέλτιστων πρακτικών εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινωνιών των πολιτών στην περιοχή της Μεσογείου.

Πλαίσιο και μεθοδολογία του οδηγού

Το σχέδιο ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη Μεσόγειο, το οποίο συντονίστηκε από την ένωση 1 Déchet Par Jour (1 Απόρριμα την Ημέρα), πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων «Εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη Μεσόγειο», που διοργανώθηκε από τη Διυπουργική Αντιπροσωπεία για τη Μεσόγειο (Délégation interministérielle à la Méditerranée -DIMED) του Υπουργείου Ευρώπης και Εξωτερικών Υποθέσεων (MAE) της Γαλλίας. Σκοπός της παρούσας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων είναι η ανάπτυξη κοινών πρακτικών εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη στις χώρες του νοτίου τόξου της Μεσογείου.

Το έργο αυτό επέτρεψε τη συγκέντρωση πέντε οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών από χώρες του βορείου και του νοτίου τόξου της Μεσογείου, με σκοπό την ανταλλαγή, ανάλυση και εμπλουτισμό των εμπειριών τους στον τομέα της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη. **Κύριος στόχος είναι η προώθηση αναπαραγωγίμων εκπαιδευτικών πρακτικών που ευνοούν οικολογικά υπεύθυνες συμπεριφορές, ενώ παράλληλα ευαισθητοποιούν για τις σχέσεις μεταξύ ρύπανσης, βιοποικιλότητας και βιώσιμης ανάπτυξης.** Το έργο, το οποίο ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2024 και έχει διάρκεια 12 μηνών, διαρθρώθηκε σε διάφορα στάδια: δικτύωση των εταίρων, αυτοαξιολόγηση των πρακτικών, εργαστήριο ανταλλαγής και οριστικοποίηση του οδηγού.

Κάθε συμμετέχουσα ένωση επέλεξε, ανάμεσα στις δράσεις της για την Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, την πρακτική που θεωρεί ως την πιο αποτελεσματική και αναπαραγωγίμη σε άλλα κοινωνικογεωγραφικά πλαίσια. Έτσι, κάθε οργανισμός εντόπισε και αξιολόγησε εσωτερικά μία από τις επιτυχημένες πρακτικές του στην Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, αναλύοντας τους βασικούς παράγοντες της επιτυχίας της, τις δυσκολίες που αντιμετώπισε και τις απαραίτητες προσαρμογές για άλλα πλαίσια. Η εργασία αυτοαξιολόγησης ενισχύθηκε μέσω τουλάχιστον δύο συνεντεύξεων με τις ομάδες-στόχους και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το εργαστήριο επέτρεψε στις συμμετέχουσες ενώσεις να ανταλλάξουν εμπειρίες, να μοιραστούν παιδαγωγικά εργαλεία και να αναπτύξουν λύσεις προσαρμοσμένες στις περιβαλλοντικές προκλήσεις της Μεσογείου. Για τον περιορισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, δόθηκε προτεραιότητα στη διαδικτυακή συνεργασία μέσω ψηφιακών εργαλείων (Google Drive, Meet, Slack). Η εν λόγω προσέγγιση συνέβαλε στην αποφυγή μετακινήσεων με υψηλό ανθρακικό κόστος, ενώ παράλληλα ενίσχυσε τη συλλογική εργασία εξ αποστάσεως.

Αυτό το συλλογικό έργο οδήγησε στη δημιουργία του οδηγού βέλτιστων πρακτικών Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (EBA), ο οποίος συνοψίζει τα διδάγματα που αντλήθηκαν από το έργο. Ο οδηγός συγκεντρώνει μεθοδολογίες, παιδαγωγικά εργαλεία και εμπειρίες από τις διάφορες συμμετέχουσες οργανώσεις. Στόχος του είναι:

- Να ενθαρρύνει τη διάδοση και την προσαρμογή καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών σε διάφορα κοινωνικογεωγραφικά πλαίσια·
- Να ενισχύσει τις ικανότητες των τοπικών φορέων για την υλοποίηση αποτελεσματικών δράσεων Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (EBA)·
- Να προάγει την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη σε ολόκληρη τη λεκάνη της Μεσογείου.

Ο εν λόγω οδηγός αποτελεί βασικό εργαλείο για εκπαιδευτικούς, διδάσκοντες, εκπαιδευτές, εμπυχωτές, επιστήμονες, καθώς και για ενώσεις και τοπικές αρχές που επιθυμούν να εμπνευστούν από συγκεκριμένες εμπειρίες EBA, προκειμένου να δράσουν υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης στη Μεσόγειο.

Οι Οργανώσεις που συμμετέχουν

Association Citoyenneté et Développement durable - ACDD

Η ACDD είναι μια μη κερδοσκοπική ένωση που ιδρύθηκε το 2012 στη Γκαμπές της Τυνησίας. Οι αποστολές της περιλαμβάνουν αφενός την υλοποίηση δράσεων και έργων βιώσιμης και αλληλέγγυας ανάπτυξης, κυρίως σε αγροτικές και ευάλωτες περιοχές (οάσεις, βουνά, άνυδρες ζώνες κ.λπ.), και αφετέρου την προώθηση της κουλτούρας της ενεργού πολιτεϊότητας ως εγγυητή της τοπικής διακυβέρνησης και της διαχρονικότητας των ανθρώπινων αξιών. Η ACDD εφαρμόζει στα έργα της μια συμμετοχική προσέγγιση, διασφαλίζοντας την υπεύθυνη εμπλοκή του τοπικού πληθυσμού.

Association d'Education relative à l'environnement de Hammamet - AERE

Η AERE είναι μια μη κυβερνητική οργάνωση που ιδρύθηκε το 2001 στην Τυνησία, έχοντας ως αποστολή την ευαισθητοποίηση των ατόμων και της κοινωνίας στα περιβαλλοντικά ζητήματα, τη συμβολή στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής κουλτούρας μέσω της προώθησης συμπεριφορών φιλικών προς την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και την ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών φορέων στους τομείς του περιβάλλοντος, μέσω της επιμόρφωσης, της παροχής πληροφόρησης και της διάδοσης εκπαιδευτικού υλικού.

Οργάνωση Ενέργειας, Υδάτων και Περιβάλλοντος Τυνησίας (AT3E)

Η AT3E είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 2015, με βασική αποστολή τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε περιοχές οάσεων, και ιδιαίτερα στο Κυβερνείο του Kébili στην Τυνησία, μέσω της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων. Οι στόχοι της είναι ποικίλοι και περιλαμβάνουν την προώθηση καινοτόμων έργων, τη διάδοση ορθών πρακτικών για τη διατήρηση των φυσικών πόρων, καθώς και την υποστήριξη των αγροτών και των πολιτών στην υιοθέτηση καινοτόμων τεχνικών που σχετίζονται με την ενεργειακή αξιοποίηση, την άρδευση και την αξιοποίηση των αποβλήτων.

Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος (ΜΚΠ)

Το Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος (ΜΚΠ), με έδρα την Αθήνα, είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 1992 από μια ελληνογαλλική ομάδα με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της διαπολιτισμικής συνεργασίας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές των μεσογειακών χωρών. Το ΜΚΠ εστιάζει στην ενεργό συμμετοχή των κοινοτήτων

— και ιδιαίτερα των νέων — στην προστασία της πολιτιστικής και φυσικής τους κληρονομιάς, καθώς και στην προώθηση μιας τοπικής βιώσιμης ανάπτυξης, που βασίζεται στη διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

1 Déchet Par Jour (1DPJ) (1 Απόρριμα την Ημέρα)

Η “1 Déchet Par Jour” ιδρύθηκε το 2016 στη Μασσαλία- Γαλλία, με αποστολή την καταπολέμηση της ρύπανσης από απορρίμματα και τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, κινητοποιώντας τους πολίτες μέσω διαφόρων δράσεων. Πραγματοποιεί δράσεις ευαισθητοποίησης, κυρίως σε σχολικές μονάδες, με σκοπό την εκπαίδευση των μαθητών στις σωστές πρακτικές διαλογής απορριμμάτων και την ενημέρωσή τους σχετικά με τις επιπτώσεις της ρύπανσης στη βιοποικιλότητα, και πιο συγκεκριμένα στις ακτές της Μεσογείου. Η ένωση οργανώνει επίσης μηνιαίες δράσεις καθαρισμού, ανοικτές στο ευρύ κοινό, και παρεμβαίνει σε κοινωνικά ευάλωτες περιοχές στις οποίες δίνεται προτεραιότητα στο πλαίσιο εθνικών πολιτικών για την κοινωνική ένταξη και βιώσιμη αστική ανάπτυξη, προκειμένου να ευαισθητοποιήσει το κοινό για τη βελτίωση της διαχείρισης των απορριμμάτων.

Κοινοί άξονες και συστάσεις για βέλτιστες πρακτικές ΕΒΑ στη Μεσόγειο

Ο πρώτος κοινός άξονας είναι η **συμμετοχική και συλλογική διάσταση των πρακτικών**. Πράγματι, οι υπό μελέτη πρακτικές φέρνουν σε επαφή τους παραγωγούς γνώσης (επιστήμονες, ειδικούς), εκείνους που τη μεταδίδουν (εκπαιδευτικούς, εμψυχωτές) και τις ομάδες-στόχους που την οικειοποιούνται (μαθητές, πολίτες, οικονομικούς φορείς κ.λπ.).

Ο δεύτερος άξονας βασίζεται στην **απλοποίηση και διάδοση της τεχνικής και επιστημονικής γνώσης, προκειμένου να καταστεί προσβάσιμη σε όλους**, ακόμη και σε άτομα χωρίς σχετικό υπόβαθρο ή εκτός του ακαδημαϊκού πλαισίου. Η διεπιστημονική αυτή προσέγγιση επιτρέπει τη μετάφραση σύνθετων γνώσεων σε κατανοητά παιδαγωγικά εργαλεία, κεντρίζοντας κατ'αυτόν τον τρόπο το ενδιαφέρον και την ουσιαστική οικειοποίηση των γνώσεων.

Οι συστάσεις μας για την ανάπτυξη πρακτικών Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ) στη Μεσόγειο:

Ενεργή εμπλοκή των ομάδων-στόχων και των ενδιαφερόμενων μερών στις πρακτικές ΕΒΑ

Μια συμμετοχική προσέγγιση ενισχύει τη δέσμευση των ομάδων-στόχων. Για παράδειγμα, στην πρακτική της κομποστοποίησης που υλοποιήθηκε από την ένωση ΑΤ3Ε στην Τυνησία, οι νέοι είχαν άμεση ενεργό συμμετοχή μέσω βιωματικών εκπαιδεύσεων και συνεδρίων ευαισθητοποίησης. Ομοίως, η πρακτική των τεχνητών υφάλων (ΑCDD) ενεργοποίησε τους παραδοσιακούς αλιείς καθ'όλη τη διάρκεια του εγχειρήματος, από τη φάση του αρχικού διαλόγου έως και την υλοποίηση.

Προτάσεις για απτές και ορατές δράσεις

Η μαθησιακή διαδικασία πρέπει να υπερβαίνει το θεωρητικό πλαίσιο, ενσωματώνοντας την αυθεντική εμπειρία της ζωής. Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη αποκτά πλήρες νόημα μέσα από τη βιωματική επαφή με το φυσικό περιβάλλον, μέσω συγκεκριμένων, ορατών και πρακτικών δραστηριοτήτων, οι οποίες επιτρέπουν στην ομάδα-στόχο να κατανοήσει τα διακυβεύματα και να δοκιμάσει βιώσιμες λύσεις. Οι δραστηριότητες πεδίου, διασκεδαστικές και προσβάσιμες, αποτελούν αποτελεσματικό μοχλό εκπαίδευσης. Η πρακτική των πολιτών που συμμετέχουν στον καθαρισμό δημόσιων χώρων, όπως υλοποιείται από την οργάνωση 1 Déchet Par Jour, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της προσέγγισης: οι συμμετέχοντες συλλέγουν απορρίμματα ενώ παράλληλα μαθαίνουν πρακτικές διαλογής, ενημερώνονται για τις επιπτώσεις των απορριμμάτων στη βιοποικιλότητα και υιοθετούν οικολογικά υπεύθυνες συμπεριφορές. Στο πλαίσιο του προγράμματος οικολογικών σχολείων (AERE), οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά σε απτές δραστηριότητες όπως η εκπαιδευτική κηπουρική, η τοποθέτηση κάδων διαλογής απορριμμάτων και η επαναχρησιμοποίηση των όμβριων υδάτων.

Ενσωμάτωση της πρακτικής στην καθημερινή ζωή και ανάδειξη της τοπικής κληρονομιάς

Στόχος είναι η ενσωμάτωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στην καθημερινότητα των ομάδων-στόχων, αξιοποιώντας παράλληλα καινοτόμες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Πρωτοβουλίες όπως το πρόγραμμα Sustainability Makers στην Ευρώπη αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα αυτής της προσέγγισης: διαδραστικά ψηφιακά εργαλεία χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και την παράλληλη ευαισθητοποίηση των μαθητών στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Αντίστοιχα, η πρακτική των οικολογικών σχολείων συνδέει θεματικές ενότητες όπως η ενέργεια, το νερό και η βιοποικιλότητα με έμπρακτες δράσεις τόσο στο σχολικό περιβάλλον όσο και στην καθημερινή ζωή των μαθητών. Η παιδαγωγική κηπουρική ή η επαναχρησιμοποίηση των ομβρίων υδάτων συνδέουν άμεσα τους μαθητές με τα περιβαλλοντικά ζητήματα στην καθημερινή σχολική τους ζωή. Οι δράσεις πολιτών για τη συλλογή απορριμμάτων που οργανώνονται από την ένωση 1 Déchet Par Jour συνδυάζουν την ευαισθητοποίηση, την καλλιέργεια οικολογικών συνηθειών και τη μάθηση γύρω από τον αντίκτυπο των απορριμμάτων στη βιοποικιλότητα.

Οι επιτυχημένες πρακτικές Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ) λαμβάνουν υπόψη την τοπική πολιτιστική, οικονομική και περιβαλλοντική ιδιαιτερότητα και κληρονομιά, προτείνοντας δράσεις προσαρμοσμένες στις πραγματικές συνθήκες του τόπου. Εστιάζοντας σε ζητήματα που έχουν τοπική αναφορά, οι πρακτικές αποκτούν μεγαλύτερη σημασία και αποτελεσματικότητα, όπως αποδεικνύουν οι πρακτικές κομποστοποίησης της ΑΤ3Ε και η συλλογική αποκατάσταση οικοσυστήματος από την ΑCDD.

Κατάρτιση και συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς – βασικούς φορείς της ΕΒΑ

Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διάδοση των γνώσεων και των αξιών της βιώσιμης ανάπτυξης. Ωστόσο, για να μπορέσουν να ανταποκριθούν πλήρως σε αυτή την αποστολή, χρειάζονται κατάλληλη επιμόρφωση, καινοτόμα παιδαγωγικά εργαλεία (όπως ψηφιακές πλατφόρμες, εγχειρίδια), καθώς και υλικοτεχνική και οικονομική υποστήριξη για τη διοργάνωση σχολικών εξορμήσεων και διεπιστημονικών σχεδίων εργασίας. Το έργο Sustainability Makers προσφέρει στους εκπαιδευτές συγκεκριμένους πόρους για την ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στη διδασκαλία τους.

ΤΟΠΟΣ

Ελλάδα (Αθήνα),
Ισπανία (Burgos),
Πορτογαλία
(Santa Maria da
Feira), Ιταλία
(Trente),
Ρουμανία (Arad),
Βέλγιο
(Βρυξέλλες)

ΘΕΜΑΤΙΚΗ

Οι 17 Στόχοι
Βιώσιμης
Ανάπτυξης (ΣΒΑ)

**ΟΜΑΔΑ-
ΣΤΟΧΟΣ**

Εκπαιδευτικοί
και παιδαγωγοί
επαγγελματικής
εκπαίδευσης
(επαγγελματικά
σχολεία, κέντρα
κατάρτισης)

Μαθητές
επαγγελματικών
σχολών (ηλικίας
17 έως 25 ετών)

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

36 μήνες
(2021-2024)

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Οδηγός του
εκπαιδευτή
Ηλεκτρονική
πλατφόρμα για
επαγγελματίες
επαγγελματικής
εκπαίδευσης και
κατάρτισης (ΕΡΡ)
Πλατφόρμα
μάθησης για τους
Στόχους Βιώσιμης
Ανάπτυξης με
παιχνίδι 2D και
ψηφιακές
δραστηριότητες

Sustainability Makers - Αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων κατάρτισης των μελλοντικών επαγγελματιών της βιώσιμης ανάπτυξης

« Κάνοντας τους/τις εκπαιδευτικούς φορείς της βιωσιμότητας » με το ΜΚΠ

Πλαίσιο

Είναι κοινώς αποδεκτό ότι η βιωσιμότητα σχετίζεται με βασικές δεξιότητες που επιτρέπουν στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά με εποικοδομητικό και υπεύθυνο τρόπο στον σημερινό κόσμο. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές αντιμετωπίζουν καμιά φορά δυσκολίες στην ενσωμάτωση της βιωσιμότητας και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στη διδασκαλία τους, λόγω έλλειψης γνώσεων, χρόνου και/ή πόρων. Οι μαθητές έχουν διαφορετικά επίπεδα ενδιαφέροντος και κατανόησης της βιωσιμότητας, με ορισμένους να είναι πρόθυμοι να μάθουν, ενώ άλλοι έχουν περιορισμένη εμπειρία στο θέμα.

Τα περισσότερα διαθέσιμα εργαλεία στοχεύουν κυρίως στην ενημέρωση των εκπαιδευόμενων, αλλά σπάνια ενθαρρύνουν την ανάληψη ευθύνης και την αλλαγή συμπεριφοράς για μία μετάβαση σε μεγαλύτερη βιωσιμότητα.

Το έργο Sustainability Makers εστιάζει στην ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στην επαγγελματική εκπαίδευση μέσω μιας διαδικτυακής πλατφόρμας μάθησης (Sustainabilitymakers.eu) και μιας δομημένης μεθοδολογίας που αποσκοπεί στην ενίσχυση του αισθήματος ευθύνης των εκπαιδευτικών και στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε πρακτικές βιωσιμότητας.

Η ένωση

Το Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος (ΜΚΠ) προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη διαπολιτισμική συνεργασία, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές των μεσογειακών χωρών. Το ΜΚΠ επικεντρώνεται στην ενεργή συμμετοχή των κοινοτήτων – και ιδιαίτερα των νέων – στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντός τους.

Στόχοι και Αποτελέσματα

Η συγκεκριμένη πρακτική ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη ανάγκη για μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση στη βιωσιμότητα στα επαγγελματικά και τεχνικά σχολεία, ενσωματώνοντας τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στις πρακτικές και τα συστήματά τους. Στόχος είναι η κατάρτιση των νέων και μελλοντικών επαγγελματιών σε δεξιότητες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και τους ΣΒΑ, καθώς και η υποστήριξή τους στην ενσωμάτωση αυτών των δεξιοτήτων στις επαγγελματικές τους πρακτικές. Η βασική ιδέα είναι η στήριξη των εκπαιδευτών επαγγελματικής εκπαίδευσης ώστε να γίνουν «Sustainability makers» και να εκπληρώσουν τον ρόλο τους στο μέγιστο των δυνατοτήτων για την απόκτηση των εν λόγω δεξιοτήτων και την αλλαγή συμπεριφοράς.

Πιο συγκεκριμένα, οι ειδικοί στόχοι της πρακτικής είναι:

- Αξιοποίηση καινοτόμων μεθόδων και εργαλείων, συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών πλατφορμών και διαδραστικών παιχνιδιών, ώστε να καταστούν οι αρχές της βιωσιμότητας ελκυστικές και εφαρμόσιμες για εκπαιδευτικούς και μαθητές.
- Ενθάρρυνση των μαθητών να αλλάξουν την συμπεριφορά τους μέσα από τον στοχασμό και τη δράση, ώστε να ενσωματώσουν τη βιωσιμότητα στην καθημερινότητά τους.
- Υποστήριξη των εκπαιδευτικών της ΕΕΚ (Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης) ώστε να ενσωματώσουν έναν ή περισσότερους ΣΒΑ στη μαθησιακή διαδικασία των μαθητών τους.

Το έργο δημιούργησε μια διαδικτυακή πλατφόρμα εκμάθησης διαθέσιμη σε 7 διαφορετικές γλώσσες (αγγλικά, ισπανικά, ιταλικά, ρουμανικά, φλαμανδικά, ελληνικά και πορτογαλικά), με ψηφιακές δραστηριότητες και προτάσεις δραστηριοτήτων για κάθε ΣΒΑ, καθώς και ένα δισδιάστατο παιχνίδι για την ενεργή συμμετοχή των μαθητών και την εφαρμογή της βιωσιμότητας στην καθημερινή τους ζωή. Μέχρι σήμερα στην Ελλάδα, 20 εκπαιδευτικοί έχουν εκπαιδευτεί και/ή έχουν χρησιμοποιήσει τα προτεινόμενα εργαλεία στις τάξεις τους, 2 επαγγελματικά λύκεια υλοποίησαν σχετικό εκπαιδευτικό έργο και 27 μαθητές συμμετείχαν ενεργά στο έργο. Τον Ιούνιο του 2024, περισσότεροι από 500 χρήστες είχαν ήδη εγγραφεί και χρησιμοποιούσαν την πλατφόρμα εκμάθησης.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Η πρακτική ξεκίνησε με μια φάση συμπαραγωγής του εγχειριδίου και των διαδικτυακών πλατφορμών. Σε αυτή τη φάση συμμετείχαν 23 εκπαιδευτικοί από επτά διαφορετικές χώρες. Η διαδικασία ξεκίνησε με μια διακρατική εκπαιδευτική συνάντηση στο Trente, κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού περιεχομένου. Ακολούθως, διοργανώθηκαν δύο συνεδρίες συμπαραγωγής στην Ελλάδα, με τη συμμετοχή 20 εκπαιδευτικών, με σκοπό την καλύτερη προσαρμογή των εργαλείων στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Η διαδικασία αυτή περιελάμβανε παρουσίαση του έργου, συνεδρίες καταιγισμού ιδεών (brainstorming) και δραστηριότητες συνεργασίας για την ανταλλαγή ιδεών και τη δοκιμή στην πράξη του εκπαιδευτικού υλικού που καταρτίστηκε.

Το εγχειρίδιο που δημιουργήθηκε από κοινού αποσκοπεί στη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και στην εκπαίδευση σχετικά με τους ΣΒΑ. Μετά από μια γενική εισαγωγή στην έννοια της βιωσιμότητας και στους ΣΒΑ, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να επιλέξουν τους Στόχους με τους οποίους επιθυμούν να εργαστούν και να ακολουθήσουν μια ευέλικτη διαδικασία τριών σταδίων, η οποία εξηγείται με σαφήνεια στο εγχειρίδιο των εκπαιδευτών.

Γνωρίζω

Αυτό το στάδιο παρουσιάζει τις θεματικές που συνδέονται με τους ΣΒΑ και στοχεύει να προσφέρει στους εκπαιδευόμενους βαθύτερη κατανόηση και γνώσεις. Η βιωσιμότητα και οι ΣΒΑ παρουσιάζονται μέσω ελκυστικών εισαγωγικών βίντεο, διαδραστικών ασκήσεων, συζητήσεων με ενεργό συμμετοχή και κοινή ανατροφοδότηση.

Εξερευνώ

Το στάδιο αυτό εστιάζει στους τομείς δράσης που σχετίζονται με τους ΣΒΑ. Περιλαμβάνει τρεις διαφορετικές δραστηριότητες και στοχεύει στη σύνδεση της θεωρίας με τα προβλήματα της πραγματικής ζωής. Εστιάζοντας σε έναν ή περισσότερους από τους ΣΒΑ, οι εκπαιδευτικοί ξεκινούν με τη διενέργεια ενός τεστ αυτοαξιολόγησης στους μαθητές τους, ώστε να ενθαρρύνουν τη βαθύτερη διερεύνηση και την καλύτερη κατανόηση του επιλεγμένου Στόχου. Προβάλλουν σχετικά βίντεο, οργανώνουν κουίζ, συζητούν την ανατροφοδότηση και διευκολύνουν τις ομαδικές δραστηριότητες για τη διαμόρφωση μιας κοινής οπτικής ως προς τον τρόπο ενσωμάτωσης των ΣΒΑ στην καθημερινή και επαγγελματική ζωή.

Δρω

Οι μαθητές υλοποίησαν μια δραστηριότητα (ανάληψη δράσης), προκειμένου να ενθαρρυνθούν στην ανάπτυξη συγκεκριμένων ενεργειών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που διερευνήθηκαν κατά τα δύο πρώτα στάδια. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτές χρησιμοποίησαν μια προσέγγιση μάθησης βασισμένη σε παιχνίδι αξιοποιώντας ένα διαδραστικό εκπαιδευτικό παιχνίδι 2D, με στόχο την εμπέδωση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης.

Αντίκτυπος και μαρτυρίες

Παρατηρήθηκε βελτίωση στην κατανόηση των ΣΒΑ και της έννοιας της βιωσιμότητας, καθώς και στην εφαρμογή τους στην καθημερινή ζωή εκπαιδευτικών και μαθητών. Πράγματι, σύμφωνα με τις δηλώσεις ενός από τους εταίρους «χάρη στη χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας μάθησης, οι εκπαιδευτικοί εκδήλωσαν αυξημένο ενδιαφέρον για την εκπαίδευση στη βιώσιμη ανάπτυξη και βελτίωσαν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση διεπιστημονικών έργων». «Οι διαδικτυακές ενότητες που περιλαμβάνονται στην πλατφόρμα ήταν εξαιρετικές από κάθε άποψη και μου επέτρεψαν, ως εκπαιδευτικός, να μάθω περισσότερα για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους διάφορους ΣΒΑ! Θα μου φανούν ιδιαίτερα χρήσιμες στη μελλοντική μου διδασκαλία, καθώς σκοπεύω να αξιοποιήσω αυτό το υλικό αλλά και τα διαδραστικά παιχνίδια που προσφέρει, στα μαθήματά μου», αναφέρει ένας εκπαιδευτικός.

Καταγράφηκαν επίσης θετικές αλλαγές στις συμπεριφορές και στάσεις των συμμετεχόντων απέναντι στη βιωσιμότητα, όπως αποτυπώνεται στη μαρτυρία ενός ακόμη εκπαιδευτικού: «μετά από αυτή την εκπαιδευτική πρακτική, παρατήρησα ότι οι μαθητές συμμετείχαν πιο ενεργά και κατανοούσαν καλύτερα την έννοια της βιωσιμότητας, χάρη στις διαδραστικές ενότητες. Για μένα, αυτό μεταφράστηκε σε μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και βελτιωμένη ικανότητα ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας στη διδασκαλία».

Παράγοντες επιτυχίας	Περιορισμοί
- Συμμετοχική προσέγγιση και συν-διαμόρφωση με τη συμβολή των εμπλεκόμενων φορέων - Καταρτίσεις στους ΣΒΑ σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές - Δέσμευση και ισχυρή συμμετοχή των εμπλεκόμενων σχολικών ιδρυμάτων	- Ανισότητες στις ψηφιακές δεξιότητες των εκπαιδευτών - Έλλειψη ευελιξίας στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και περιορισμένος χρόνος για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ - Περιορισμένη πρόσβαση σε ψηφιακά εργαλεία (διαδίκτυο, υπολογιστές)

Τα ενδιαφερόμενα μέρη

Το «Sustainability Makers» αποτελεί μια πρωτοβουλία συγχρηματοδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Πρόγραμμα Erasmus Plus) και υλοποιείται από τους εξής οργανισμούς: Amysos (συντονιστής του έργου) και Idycos στην Ισπανία, το ΜΚΠ στην Ελλάδα, Odisee στο Βέλγιο, Rosto Solidario στην Πορτογαλία, Tyto στην Ιταλία και Predict στη Ρουμανία. Η πλατφόρμα δημιουργήθηκε με τη συνεργασία 23 εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στη συμπαραγωγή των εκπαιδευτικών εργαλείων.

Εκπαιδευτικό εργαστήριο ΕΒΑ για τα απορρίμματα και

ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

«Το καλύτερο απόρριμμα είναι αυτό που δεν παράγουμε» με την υποστήριξη της 1 Déchet Par Jour

Πλαίσιο

Κάθε χρόνο, η Μεσόγειος θάλασσα δέχεται περίπου 600.000 τόνους πλαστικών απορριμμάτων, που ισοδυναμεί με την απόρριψη 33.800 πλαστικών μπουκαλιών κάθε λεπτό. Εκτιμάται ότι πάνω από το 80% των απορριμμάτων που βρίσκονται στη Μεσόγειο, είτε στις παραλίες, στην επιφάνεια είτε στον βυθό, προέρχονται από τη γη. Η Γαλλία επιβαρύνει ετησίως τη Μεσόγειο με περίπου 80.000 τόνους πλαστικών απορριμμάτων, μεγάλο μέρος των οποίων προκύπτει από κακές πρακτικές διαχείρισης απορριμμάτων στις παράκτιες περιοχές. Ο δήμος της Μασσαλίας, με 57 χιλιόμετρα ακτογραμμής στη Μεσόγειο, πλήττεται ιδιαίτερα από τη ρύπανση τόσο της ξηράς όσο και της θάλασσας. Ο τρόπος με τον οποίο καταναλώνουμε σήμερα και τα απορρίμματα που παράγουμε έχουν καταστροφικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη βιοποικιλότητα. Για να μπορέσουμε να αναστρέψουμε την κατάσταση και να διαμορφώσουμε πιο υπεύθυνη και βιώσιμη συμπεριφορά, είναι ζωτικής σημασίας να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά από μικρή ηλικία.

Η ένωση

Η ένωση 1 Déchet Par Jour κινητοποιεί κάθε πολίτη για τη μείωση των απορριμμάτων και την προστασία της βιοποικιλότητας. Απέναντι στη μαζικότητα των απορριμμάτων που καταλήγουν στο περιβάλλον, κάθε ένας από εμάς έχει έναν ρόλο να διαδραματίσει για τη μείωση του αντίκτυπου του. Οι πολίτες μπορούν να υιοθετήσουν απλές και καθημερινές πρακτικές, όπως να μην πετούν τα απορρίμματά τους στη φύση ή να μαζεύουν ένα απόρριμμα την ημέρα.

Στόχοι και Αποτελέσματα

Αυτή η πρακτική εκπαίδευσης σε θέματα περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης (ΕΠΒΑ) συμπληρώνει τη δημόσια γαλλική εκπαίδευση, με σκοπό να καταστήσει τους μαθητές ενεργούς φορείς της βιώσιμης ανάπτυξης. Το εργαστήριο προάγει τον προβληματισμό, τη συλλογική νοημοσύνη και τη μάθηση μέσα από τη δράση. Η εκπαίδευση των παιδιών σε περιβαλλοντικά ζητήματα, στη διαλογή και τη μείωση των απορριμμάτων είναι σημαντική διότι συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση των παιδιών για την κλιματική αλλαγή, παρέχει πρακτική εμπειρία και αναπτύσσει τις κοινωνικές και πολιτικές τους δεξιότητες.

- Εκπαίδευση για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταλαμπάδευση των πρακτικών της διαλογής απορριμμάτων
- Εκπαίδευση για τον αντίκτυπο της ρύπανσης και των απορριμμάτων στη βιοποικιλότητα και την υγεία μας
- Μάθηση μέσω δράσης για την ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των νέων στα κοινά για μια βιώσιμη αλλαγή
- Καλλιέργεια βιώσιμων οικολογικών συνηθειών στην καθημερινότητα
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης και συνειδητοποίηση της ένταξης σε ένα κοινό οικοσύστημα

Το 2023, η ένωση ενίσχυσε σημαντικά τις παρεμβάσεις της σε σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες, ευαισθητοποιώντας συνολικά 6.882 παιδιά.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Στάδιο 1: Μετάδοση γνώσεων και συζήτηση (40 λεπτά)

Το εργαστήριο ξεκινά με χρόνο για ακρόαση, ενημέρωση και διάλογο. Τα περιβαλλοντικά ζητήματα και η σύνδεσή τους με την προβληματική των απορριμμάτων παρουσιάζονται με διαδραστικό και διασκεδαστικό τρόπο, μέσω προβολής παρουσίασης.

ΤΟΠΟΣ

Γαλλία
Δήμος Μασσαλίας
Νότια Γαλλία

Σχολικές μονάδες, κοινωνικά κέντρα, αθλητικοί σύλλογοι, SESSAD/IME (κέντρα υποστήριξης ατόμων με αναπηρία) και γενικά δομές που φιλοξενούν παιδιά

ΘΕΜΑΤΙΚΗ

Ρύπανση από πλαστικό και εγκαταλελειμμένα απορρίμματα

Διαλογή και μείωση απορριμμάτων

Τοπική μεσογειακή βιοποικιλότητα
Κατανάλωση και φυσικοί πόροι

ΟΜΑΔΑ-ΣΤΟΧΟΣ

Παιδιά και νέοι/νέες ανεξαρτήτως φύλου από 9 έως 12 ετών

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

1 έως 3 ώρες

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Επαναχρησιμοποιούμενα γάντια προστασίας από κοψίματα, σακούλες σε διαφορετικά χρώματα, λαβίδες και ζυγαριές απορριμμάτων.

Παρουσιάζουμε τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) 6, 12, 13, 14 και 15 και τη σύνδεσή τους με το ζήτημα των απορριμμάτων, με τη χρήση ποσοτικών και επιστημονικών δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτής της ενότητας, αναλύεται η παγκόσμια υφιστάμενη κατάσταση και παρουσιάζεται ο κύκλος ζωής ενός απορρίμματος, καθώς και οι επιπτώσεις των απορριμμάτων στην υγεία του ανθρώπου και τη βιοποικιλότητα. Παρουσιάζουμε επίσης τη μέθοδο των 5 σταδίων, η οποία ενισχύει τη συμβολή τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο στην οικοδόμηση ενός ενιαίου και βιώσιμου κόσμου, μέσω της μείωσης της παραγωγής απορριμμάτων, βασισμένη σε πέντε βασικές αρχές: Αρνούμαι, Επαναχρησιμοποιώ, Μειώνω, Ανακυκλώνω, και Επιστρέφω στη φύση (κομποστοποίηση).

Στάδιο 2: Συλλογή και διαλογή απορριμμάτων (1 ώρα)

Πραγματοποιείται καθοδηγούμενη δράση συλλογής απορριμμάτων από το φυσικό περιβάλλον, κοντά στο σχολείο ή το γυμνάσιο, με βάση τα εξής στάδια:

- Παρουσίαση των κανόνων ασφαλείας στους μαθητές. Ορισμός κανόνων επίβλεψης για την παιδαγωγική ομάδα (1 ενήλικας ανά 8 έως 10 παιδιά).
- Επεξήγηση της διαδικασίας και των οδηγιών διαλογής. Διανομή γαντιών και απολυμαντικού σπρέι. Διανομή σάκων διαλογής και επεξήγηση του σκοπού τους.
- Χρόνος συλλογής απορριμμάτων

Στάδιο 3: Ανάλυση των συλλεχθέντων απορριμμάτων (40 λεπτά)

Μετά την ολοκλήρωση της συλλογής, πραγματοποιείται ζύγισμα των απορριμμάτων. Αυτό επιτρέπει στα παιδιά να αντιληφθούν την ποσότητα των απορριμμάτων στο περιβάλλον και να κατανοήσουν τον αντίκτυπο της δικής τους συμπεριφοράς. Τα διάφορα απορρίμματα που εντοπίζονται αναλύονται συλλογικά και τα παιδιά προτείνουν από κοινού εναλλακτικές λύσεις για τη μείωσή τους.

- Απολύμανση των χεριών των παιδιών.
- Τακτοποίηση των γαντιών ανά ζευγάρι.
- Σφράγιση σάκων με κόμπο και ζύγισμα.
- Απλή κατηγοριοποίηση των απορριμμάτων, σύμφωνα με τους τοπικούς κανόνες διαλογής.

- Επιβράβευση των μαθητών και διανομή βραβείων (διπλώματα, αυτοκόλλητα).
- Διοργάνωση δημιουργικής αξιολόγησης (π.χ. το πιο παράξενο ή αστειό απόρριμμα).
- Ρίψη των απορριμμάτων στους αντίστοιχους κάδους, μαζί με τους μαθητές.

Αντίκτυπος και μαρτυρίες

Οι σχολικές δράσεις ευαισθητοποίησης της ένωσης 1 Déchet Par Jour (1DPJ) είναι καθοριστικής σημασίας για την διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών, μέσα από την ενσωμάτωση οικολογικά υπεύθυνων πρακτικών από μικρή ηλικία. Αποτελούν μοχλό συλλογικού αντίκτυπου, καθώς οι μαθητές μετατρέπονται σε φορείς ευαισθητοποίησης στο οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον. Η εκπαίδευση των παιδιών στις συνέπειες των απορριμμάτων και της ρύπανσης συμβάλλει ουσιαστικά στην αποφυγή της «κανονικοποίησης» αυτών των φαινομένων. Όπως αναφέρει μια εκπαιδευτικός «η προσέγγιση είναι ιδιαίτερα κατάλληλη και ελκυστική για μαθητές δημοτικού, βρίσκω εξαιρετικά ενδιαφέρον το γεγονός ότι συμμετέχουν ενεργά και είναι κάτι που τους εντυπώνεται· λένε ο ένας στον άλλο ότι δεν πρέπει να πετάμε σκουπίδια κάτω. Όταν περπατάμε στη γειτονιά, σχολιάζουν την καθαριότητα.» Η κατανόηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των απορριμμάτων, ιδίως ως προς τη βιοποικιλότητα και την υγεία, μέσω του συνδυασμού επιστημονικής γνώσης και πρακτικής δράσης, έχει διαρκή επίδραση στα παιδιά. «Υπήρχε θεωρία και μετά ήρθε η πράξη. Όταν προτείνεις κάτι καινούργιο στα παιδιά, σε γενικές γραμμές τους αρέσει. Αν ήταν μόνο θεωρία, δεν θα είχε το ίδιο αποτέλεσμα» τονίζει μια δασκάλα.

Παράγοντες επιτυχίας	Περιορισμοί
• Συμπληρωματικότητα με τα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται στο γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα (Φυσικές Επιστήμες, Φυσική/Χημεία και Ηθική & Πολιτική Αγωγή) Ευελιξία και συνεργατική σχέση με εκπαιδευτικούς και υπεύθυνους συνοδείας	• Εποπτεία και διασφάλιση της ασφάλειας της ομάδας • Μετεωρολογικές συνθήκες: Οι κακές καιρικές συνθήκες ενδέχεται να περιορίσουν τις υπαίθριες δραστηριότητες.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη

Οι επιχειρησιακοί, επιστημονικοί και τεχνικοί εταίροι περιλαμβάνουν: την ένωση La Ligue de l'enseignement, κοινωνικά κέντρα, τα Maisons pour Tous, τα CPIE, τους εκπαιδευτικούς και διευθυντές σχολείων και τοπικών γυμνασίων, καθώς και τους εθελοντές της ένωσης 1 Déchet Par Jour.

Οι χρηματοδοτικοί εταίροι είναι ο δήμος της Μασσαλίας, η μητροπολιτική ενότητα Aix-Marseille Provence, η περιφερειακή ενότητα, η Περιφέρεια Νότου, η DREAL PACA, τα ιδρύματα Maison Colin Seguin και Crédit Mutuel Alliance Fédérale.

ΤΟΠΟΣ

Τυνησία
Δήμος
Χαμμαμέτ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ

EBA

Ανάπτυξη των
δεξιοτήτων των
παιδαγωγών σε
θέματα
περιβάλλοντος

Εθελοντισμός των
νέων για το
περιβάλλον

ΟΜΑΔΑ-ΣΤΟΧΟΣ

800 μαθητές
δημοτικού
σχολείου, ηλικίας
6 έως 12 ετών

Φορείς της εθνικής
εκπαιδευτικής
κοινότητας και
εκπαιδευτικοί
Σύλλογοι νέων και
τοπικές
αυτοδιοικητικές
δομές

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

12 μήνες
(κατά μέσο
όρο 30 ημέρες
εμπύκωσης)

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Εικονική έκθεση
Εκπαιδευτικό
βίντεο για τη
βιοποικιλότητα
Αίθουσα διδασκαλίας,
φορητός υπολογιστής,
βιντεοπροβολέας,
στυλό, πίνακας
παρουσιάσεων

Ίδρυση πιλοτικών οικολογικών σχολείων στη Χαμμαμέτ

«Το οικολογικό σχολείο καθιστά τους μαθητές κινητήρια δύναμη ενός θετικού και απτού σχεδίου βελτίωσης του άμεσου περιβάλλοντος διαβίωσής τους, από πολύ μικρή ηλικία» με τη συνεργασία της AERE

Πλαίσιο

Η αρχική διαπίστωση ήταν ότι η βιώσιμη ανάπτυξη παραμένει σε μεγάλο βαθμό για το κοινό μια ασαφής και θεωρητική έννοια. Αυτή η διαπίστωση ήταν ευρέως αποδεκτή από τους θεσμικούς φορείς και την κοινωνία των πολιτών. Επιβεβαιώθηκε από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην αρχή του έργου «Κατάσταση Εκπαίδευσης σε θέματα περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης» στις σχολικές μονάδες της Χαμμαμέτ.

Πράγματι, οι δάσκαλοι στερούνται πόρων και μεθοδολογίας για την εφαρμογή δραστηριοτήτων εκπαίδευσης στη βιώσιμη ανάπτυξη και χρειάζονται υποστήριξη. Οι φορείς της εθνικής εκπαίδευσης, μολονότι συνειδητοποιούν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις, περιορίζονται από τη γραφειοκρατία. Οι ενώσεις διαθέτουν υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής συνείδησης, αλλά στερούνται υλικής υποστήριξης και εκπαιδευτικών εργαλείων.

Με βάση τη διαπίστωση αυτή, το ερώτημα που τίθεται είναι πώς να εξοικειώσουμε τους ανθρώπους με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και να τις καταστήσουμε πιο συγκεκριμένες και κατανοητές;

Η απάντηση είναι η εξής: η εκπαίδευση για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να εισέλθουν στο σχολείο.

Η ένωση

Η ένωση AERE ενημερώνει, μορφώνει και εκπαιδεύει τους μαθητές ώστε να ανακαλύπτουν το περιβάλλον, να το κατανοήσουν και να συμμετάσχουν με υπευθυνότητα και πολιτική συνείδηση στη διαχείρισή του. Ευαισθητοποιεί τους μαθητές σε περιβαλλοντικά ζητήματα, αναπτύσσει τις ικανότητες των σχολικών φορέων στον τομέα του περιβάλλοντος και συμμετέχει σε μελέτες σχετικά με την περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Στόχοι και Αποτελέσματα

Το έργο στοχεύει στην προώθηση της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΠΒΑ) στα σχολικά ιδρύματα της Χαμμαμέτ στην Τυνησία, καθώς και στην καλύτερη κατανόηση των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης από τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τους φορείς της εθνικής εκπαίδευσης.

Στόχοι είναι οι εξής:

- Ευαισθητοποίηση των μαθητών στις διάφορες πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης
- Ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και σχολικών εμπλεκόμενων στον τομέα του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης
- Προώθηση της εθελοντικής συμμετοχής των νέων στον τομέα του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης
- Βελτίωση του σχολικού περιβάλλοντος σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης (εγκαταστάσεις, διαμορφώσεις κ.ά.)
- Προώθηση συνεργασιών μεταξύ σχολείων και ενίσχυση της αλληλεπίδρασής τους με την τοπική αυτοδιοίκηση
- Δημιουργία γεφυρών μεταξύ της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη σε τυπικό (σχολικό) και άτυπο (ενώσεις νέων) περιβάλλον

Τα αποτελέσματα είναι ελπιδοφόρα, καθώς η πρακτική έχει επεκταθεί σε 6 σχολικά ιδρύματα και έχει αγγίξει άμεσα περίπου εκατό μαθητές, 12 εκπαιδευτικούς, 30 νέους εθελοντές που συμμετέχουν σε εργασίες, και έμμεσα περίπου χίλιους μαθητές και τους γονείς τους. Ορισμένα σχολεία εμπνεύστηκαν από το έργο για να αναπαράγουν την εμπειρία, ενώ το Υπουργείο Εθνικής Εκπαίδευσης της Τυνησίας ξεκίνησε πρόγραμμα εξοπλισμού περίπου δέκα σχολικών μονάδων με φωτοβολταϊκά πάνελ.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Η AERE υιοθέτησε μια συμμετοχική προσέγγιση, καθώς η ομάδα-στόχος αποτέλεσε αντικείμενο πολλών συναντήσεων-συζητήσεων με τα σχολεία που συμμετείχαν στο έργο, οι οποίες επισημασθήκαν με μια συμφωνία συνεργασίας.

Δραστηριότητα 1: Αξιολόγηση της κατάστασης της ΕΠΒΑ στα σχολεία

Η δραστηριότητα αυτή η δραστηριότητα επιτρέπει την ακριβέστερη διατύπωση της αρχικής διαπίστωσης, την εκπόνηση ακριβούς διαγνωστικής εκτίμησης και τον εντοπισμό των αναγκών. Περιλαμβάνει τη συλλογή δεδομένων, τη διεξαγωγή συνεντεύξεων και ερωτηματολογίων, και την κατάρτιση σύνοψης της διάγνωσης (με τη χρήση ανάλυσης SWOT).

Δραστηριότητα 2: Έργα νέων εθελοντών

15 νέοι εθελοντές ηλικίας 15 έως 25 ετών κινητοποιούνται σε 2 έργα 7 ημερών κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών. Τα έργα πραγματοποιούνται στα σχολικά ιδρύματα: εργασίες κηπουρικής, καθαρισμού, οικοδομικές εργασίες και εγκατάσταση πινακίδων ευαισθητοποίησης.

Δραστηριότητα 3: Κατάρτιση εμψυχωτών

Οι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν κατάρτιση για να διευθύνουν τις δραστηριότητες και να γνωρίζουν πώς να χρησιμοποιούν τους εκπαιδευτικούς πόρους. Δέκα εκπαιδευτές συμμετείχαν σε πέντε συνεδρίες κατάρτισης που διοργανώθηκαν από ειδικό στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Δραστηριότητα 4: Εκπαιδευτικά εργαστήρια

Συγκροτήθηκαν πέντε ομάδες των 20 μαθητών σε 5 σχολεία, με βάση τον εθελοντισμό (50% κορίτσια και 50% αγόρια). Για κάθε ομάδα προγραμματίστηκαν 15 δραστηριότητες, με τη συμμετοχή 10 εμψυχωτών και υπευθύνων, πάνω σε θέματα ανακύκλωσης, μείωσης και διαχείρισης αποβλήτων και προστασίας της βιοποικιλότητας (εντός και εκτός τάξης).

Δραστηριότητα 5: Διαμόρφωση και ανακαίνιση του πιλοτικού σχολείου (καθ' όλη τη διάρκεια του έργου)

- Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ για τη θέρμανση ενός σχολικού συγκροτήματος και για τον φωτισμό του σχολείου
- Εγκατάσταση δεξαμενών συλλογής ομβρίων υδάτων για σκοπούς άρδευσης και αποχέτευσης
- Εγκατάσταση 3 κάδων διαλογής απορριμμάτων
- Διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού κήπου

Δραστηριότητα 6: Επικοινωνία και προβολή

Καταρτίστηκε ένα σχέδιο επικοινωνίας, το οποίο περιλάμβανε τη δημιουργία ενημερωτικού φυλλαδίου για το έργο, τη δημιουργία ειδικής σελίδας στο Facebook και παρεμβάσεις στα μέσα ενημέρωσης. Στο τέλος του έργου, οργανώθηκε μια δημόσια τελική έκθεση.

Δραστηριότητα 7: Ολοκλήρωση και τελική παρουσίαση του έργου

Η εκδήλωση ολοκλήρωσης του έργου διοργανώνεται εντός του πιλοτικού σχολείου και έχει ως στόχο να αναδείξει το έργο που επιτέλεσαν οι μαθητές στο ευρύ κοινό.

Αντίκτυπος και μαρτυρίες

Από οικολογικής άποψης, οι μαθητές και οι νέοι υιοθέτησαν φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές. Πλέον δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στη συλλογή και ανακύκλωση επικίνδυνων αποβλήτων, καθώς και στην οικιακή κατανάλωση νερού και ενέργειας. Το έργο είχε επίσης κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο, καθώς ενσωμάτωσε σχολεία από αστικές και αγροτικές περιοχές. Η επιλογή των υποψηφίων για τα εθελοντικά έργα νέων έλαβε υπόψη το φύλο, τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και πιθανές ευαλωτότητες.

Έτσι, το έργο είχε σημαντικό αντίκτυπο στην ομάδα-στόχο, όπως εξηγεί ένας μαθητής που συμμετείχε σε αυτή την πρακτική: «Έμαθα να συμπεριφέρομαι ως οικολογικά συνειδητοποιημένος πολίτης, αποφεύγοντας τη σπατάλη νερού και ηλεκτρικού ρεύματος και να μην πετάω απορρίμματα στη φύση». Όπως αναφέρει ένας εκπαιδευτικός «Οι μαθητές έχουν γίνει όλο και πιο ευαίσθητοι στη βιοποικιλότητα, δίνουν μεγαλύτερη προσοχή κατά τη χρήση του νερού και της ηλεκτρικής ενέργειας, και κυρίως, παρατηρούμε λιγότερα απορρίμματα στην αυλή του σχολείου ή στις αίθουσες διδασκαλίας».

Επιτυχία	Περιορισμοί
- Η δημιουργία ενός δικτύου οικολογικών σχολείων - Η ανάληψη του έργου από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας - Η προβολή των δραστηριοτήτων μέσω των μέσων ενημέρωσης	- Η ελλιπής συμμετοχή των επιτροπών παρακολούθησης, αρμόδιες για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του έργου - Η ανάγκη για επίσημη διατύπωση και σύναψη συμβάσεων συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη από την αρχή του έργου

Τα ενδιαφερόμενα μέρη

Τεχνικοί εταίροι: Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Nabeul (υλικοτεχνική υποστήριξη και κινητοποίηση σχολικών μονάδων), Δήμος Χαμμαμέτ (υλικοτεχνική υποστήριξη), Διεθνές Πολιτιστικό Κέντρο Χαμμαμέτ (υποστήριξη σε είδος), Τυνησιακή Οργάνωση Εκπαίδευσης και Οικογένειας (τεχνική εμπειρογνομosύνη) Χρηματοδοτικοί εταίροι: Mitsubishi Corporation (χρηματοδοτική βοήθεια), MKO AVIPA International (χρηματοδοτική βοήθεια). Σχολικές μονάδες: Joumhouria, My School, Yasmine Manaret Hammamet, Λύκειο Mohamed Boudhina, Λύκειο Atef Chaieb, σχολείο Al Monchar και Εμψυχωτές που προσέφεραν εθελοντικά τις εκπαιδευτικές συνεδρίες εντός και εκτός τάξης.

Συλλογική αποκατάσταση του μεσογειακού παράκτιου οικοσυστήματος της Ghannouch.

«Για μια Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση της Παράκτιας
Ζώνης της Γκαμπές» με την υποστήριξη της ACDD

Η ένωση

Η Ένωση Πολιτειότητας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ACDD) εργάζεται για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης σε ευάλωτες περιοχές της Τυνησίας. Αποστολή της είναι να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ των τοπικών φορέων και των αρχών, διευκολύνοντας έτσι την εκμάθηση της περιβαλλοντικής πολιτειότητας και διακυβέρνησης.

ΤΟΠΟΣ

Τυνησία
Δήμος
Ghannouch
Παράκτια Ζώνη της
Γκαμπές
(νοτιοανατολική
Τυνησία)

ΘΕΜΑΤΙΚΗ

Περιβαλλοντική
διακυβέρνηση και
οικολογική
πολιτειότητα
Αποκατάσταση
και προστασία
των θαλάσσιων
οικοτόπων
Μεσογειακή
θαλάσσια
βιοποικιλότητα

ΟΜΑΔΑ-ΣΤΟΧΟΣ

200 παραδοσιακοί
αλιείς και οι
οικογένειές τους

250 γυναίκες (που
ασχολούνται με την
κατασκευή και
συντήρηση δικτύων
αλιείας)

Τοπικά στελέχη και
εκπρόσωποι

Φοιτητές, ερευνητές
και κάτοικοι της
περιοχής της Γκαμπές

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

27 μήνες
(2016-2018)

ΕΡΓΑΣΙΑ

«Sacré Village»

Ρεπορτάζ

Ντοκουμαντέρ

Πλαίσιο

Στα μεσογειακά παράλια της Ghannouch, οι αλιευτικοί πόροι και η θαλάσσια βιοποικιλότητα επηρεάζονταν σοβαρά από την παράνομη αλιεία με μηχανότρατα σε ρηχά νερά (8 έως 14 μέτρα βάθος), σε συνδυασμό με τη βιομηχανική ρύπανση. Σε οικονομικό επίπεδο, οι μικροί παραδοσιακοί αλιείς υπέστησαν σοβαρές απώλειες, καθώς τα δίκτυα και ο εξοπλισμός τους καταστρέφονταν από τις μηχανότρατες.

Οι πρακτικές αυτές υπονόμισαν τα μέσα διαβίωσης των παραδοσιακών αλιέων, με αποτέλεσμα σχεδόν το 50 % αυτών να εγκαταλείψουν την επαγγελματική τους δραστηριότητα μετά το 2011. Η θαλάσσια ερημοποίηση, με την ανησυχητική απώλεια θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας, καταστρέφει τους ουσιώδεις οικοτόπους αναπαραγωγής των τοπικών ειδών.

Σε κοινωνικό επίπεδο, προκλήθηκαν τοπικές εντάσεις λόγω της απουσίας συναίνεσης σχετικά με τις πρακτικές αλιείας. Το διακύβευμα ήταν η προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος και η αποκατάσταση ενός βιώσιμου οικοτόπου για τη βιοποικιλότητα, η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της παραδοσιακής αλιείας και η εγγύηση δίκαιων και βιώσιμων συνθηκών εργασίας για τις τοπικές κοινότητες.

Στόχοι και Αποτελέσματα

Στόχος του έργου είναι να συμβάλει στην οικολογική, οικονομική και κοινωνική αποκατάσταση του παράκτιου κόλπου της Γκαμπές, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών τοπικής περιβαλλοντικής διακυβέρνησης και της ενεργού συμμετοχής του πληθυσμού στην προστασία της παράκτιας ζώνης.

Στόχοι του έργου είναι οι εξής:

- Εκπαίδευση των τοπικών ενδιαφερόμενων μερών στη βιοποικιλότητα και την περιβαλλοντική διακυβέρνηση.
- Δημιουργία περιοχών προστασίας και αναγέννησης της τοπικής πανίδας μέσω της κατασκευής και τοποθέτησης 110 τεχνητών υφάλων, καλύπτοντας έκταση 960 εκταρίων
- Καταπολέμηση της παράνομης και καταστροφικής αλιείας για την πανίδα
- Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των παραδοσιακών αλιέων και διασφάλιση της βιωσιμότητας των πρακτικών τους
- Δημιουργία κατάλληλων οικοτόπων για την αναπαραγωγή της υδρόβιας πανίδας

Σε οικολογικό επίπεδο, παρατηρείται σταδιακή επιστροφή πολλών θαλάσσιων ειδών, όπως του ερυθρού μπαρμπουνιού (Roger), υποδεικνύοντας αναγέννηση των τοπικών θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, το 70% των τοπικών αλιέων εφαρμόζουν πλέον την αλιεία με πετονιά, πρακτική που έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των ημερήσιων εισοδημάτων τους, ωφελώντας άμεσα συνολικά 600 άτομα. Παράλληλα, το έργο συνέβαλε σχεδόν στην πλήρη εξάλειψη της παράνομης αλιείας στις προστατευόμενες περιοχές. Από κοινωνικής άποψης, το έργο ενίσχυσε τη συνοχή της κοινότητας, εμπλέκοντας άμεσα τους αλιείς στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Η Ένωση Πολιτειότητας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ACDD) υιοθέτησε μια προσέγγιση που συνδυάζει συμμετοχικές, επιστημονικές και ρεαλιστικές μεθόδους, διασφαλίζοντας την ενεργή εμπλοκή των δικαιούχων και των εμπλεκόμενων φορέων καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, σεβόμενη τα εργαλεία της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης.

Στάδιο 1: Διαβούλευση και Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Πραγματοποιήθηκαν συμμετοχικές συναντήσεις και σεμινάρια κατάρτισης με θέμα την Τοπική Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση και την οικο-πολιτειότητα, με τη συμμετοχή αλιέων, τοπικών ενώσεων, τοπικών διοικητικών αρχών και πανεπιστημίων. Το πρόγραμμα περιλάμβανε την προβολή του ντοκιμαντέρ «Sacré Village - Ungersheim, χωριό σε μετάβαση», ακολουθούμενη από συζήτηση σχετικά με τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία διάγνωσης του περιβαλλοντικού πλαισίου στη Γκαμπές και τη συμμετοχή της στη λήψη αποφάσεων για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στάδιο 2: Τεχνική Μελέτη

Πραγματοποιήθηκε τεχνική μελέτη που οριοθέτησε τις προδιαγραφές των τεχνητών υφάλων. Αυτή περιλάμβανε τον καθορισμό του αριθμού, του βάρους και των σχημάτων των υφάλων, καθώς και τον εντοπισμό των στρατηγικών σημείων για την εμβύθισή τους.

Στάδιο 3: Κατασκευή και εμβύθιση των υφάλων

Κατασκευάστηκαν 110 τεχνητοί ύφαλοι σε διάφορα μεγέθη και βάρη (3 τόνων, 2,3 τόνων και 0,8 τόνου) ώστε να καλύψουν τις ανάγκες των τοπικών θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Οι ύφαλοι σχεδιάστηκαν για να αναδημιουργήσουν κατάλληλους οικοτόπους για την θαλάσσια πανίδα. Στη συνέχεια, κάθε ύφαλος μεταφέρθηκε και εμβυθίστηκε στις επιλεγμένες ζώνες της παράκτιας περιοχής.

Στάδιο 4: Ευαισθητοποίηση και συμμετοχή της κοινότητας

Διοργανώθηκαν σεμινάρια κατάρτισης των ενδιαφερόμενων μερών για τον μπλε καβούρα (εισβολικό είδος με σημαντική θρεπτική αξία), την προστασία των αλιευτικών πόρων στον κόλπο της Γκαμπές και για τη βιολογική επεξεργασία λυμάτων και την ανακύκλωσή τους προς άρδευση χώρων πρασίνου (με επίσκεψη σε μονάδα επεξεργασίας λυμάτων). Αυτές οι δράσεις δημιούργησαν κλίμα εμπιστοσύνης και συνέργειες, διασφαλίζοντας αποτελεσματική εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αντίκτυπος και μαρτυρίες

Στις προστατευόμενες περιοχές, παρατηρείται η επιστροφή ειδών ψαριών που προηγουμένως ήταν σπάνια, καθώς και η αποκατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. «Η θάλασσα ξαναβρήκε την υγεία της!» δηλώνει ένας τοπικός ψαράς.

Σε οικονομικό επίπεδο, το έργο κατέστησε την αλιεία πιο βιώσιμη και επικερδή για τους παραδοσιακούς αλιείς. Τέλος, σε κοινωνικό επίπεδο, ενίσχυσε τη δέσμευση της κοινότητας, ενθαρρύνοντας τους αλιείς να γίνουν ενεργοί φύλακες αυτών των προστατευόμενων περιοχών. Η συμμετοχή αυτή ευνόησε την εμφάνιση νέων βιώσιμων πρακτικών και ενός νέου τομέα τοπικής οικονομικής δραστηριότητας μέσω της αλιείας με πετονιά.

Το έργο είχε, επομένως, ουσιαστικό αντίκτυπο, όπως επισημαίνει ο πρόεδρος του συλλόγου αλιέων: «Οι ύφαλοι εξάλειψαν την παράνομη αλιεία και βελτίωσαν την ποιότητα ζωής των παραδοσιακών αλιέων.»

Επιτυχία	Περιορισμοί
- Συμμετοχική προσέγγιση και δημιουργία συνέργειας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών - Ενίσχυση της αποδοχής και της συμμετοχής των ωφελούμενων μέσω στοχευμένων δράσεων κατάρτισης και ευαισθητοποίησης	- Εξασφάλιση των απαραίτητων αδειών για την εμβύθιση των τεχνητών υφάλων στη θάλασσα - Έλλειψη αλιευτικού λιμένα στην περιοχή της Ghannouch - Απροθυμία των αλιέων να αλλάξουν τις καθιερωμένες αλιευτικές πρακτικές τους

Τα ενδιαφερόμενα μέρη

Επιχειρησιακοί, επιστημονικοί και τεχνικοί εταίροι: Η ένωση Oxygène Ghannouch, ο Οργανισμός Ανάπτυξης Παράκτιας Αλιείας Ghannouch, οι παραδοσιακοί αλιείς της περιοχής Ghannouch (σχεδιασμός, υλοποίηση, συντονισμός), ο Δήμος Ghannouch (υλικοτεχνική υποστήριξη, κοινωνική διευκόλυνση, διαχείριση αναγκαίου για το έργο εξοπλισμού), το Υπουργείο Γεωργίας (αδειοδότηση και χωροθέτηση υφάλων), το Ανωτάτο Ινστιτούτο Επιστημών και Τεχνικών των Υδάτων της Γκαμπές (Institut Supérieur des Sciences et Techniques des Eaux de Gabès - ISSTEG), το Πανεπιστήμιο της Γκαμπές (κατάρτιση και επιστημονική υποστήριξη σε μελέτες βιοποικιλότητας και αποκατάστασης θαλάσσιων οικοσυστημάτων). **Χρηματοδοτικοί εταίροι:** Ευρωπαϊκή Ένωση και Expertise France.

Οργάνωση συλλογικών και χωρίς αποκλεισμούς δράσεων καθαρισμού απορριμμάτων

«Ένα εργαλείο Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ) άμεσα διαθέσιμο» με πρωτοβουλία της 1 Déchet Par Jour

Πλαίσιο

Κάθε χρόνο, 600.000 τόνοι πλαστικών απορριμμάτων καταλήγουν στη Μεσόγειο θάλασσα, γεγονός που αντιστοιχεί στη ρίψη περίπου 33.800 πλαστικών μπουκαλιών κάθε λεπτό. Εκτιμάται ότι πάνω από το 80% των απορριμμάτων που βρίσκονται στη θάλασσα, προέρχονται από τη γη. Ο δήμος της Μασσαλίας, με 57 χιλιόμετρα ακτογραμμής στη Μεσόγειο, πλήττεται ιδιαίτερα από τη ρύπανση τόσο της ξηράς όσο και της θάλασσας. Ο τρόπος με τον οποίο καταναλώνουμε σήμερα και τα απορρίμματα που παράγουμε έχουν καταστροφικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη βιοποικιλότητα. Για να μπορέσουμε να αναστρέψουμε την κατάσταση και να διαμορφώσουμε πιο υπεύθυνη και βιώσιμη συμπεριφορά, είναι ζωτικής σημασίας να ευαισθητοποιήσουμε τους πολίτες εκ των προτέρων και να αποτρέψουμε την απόρριψη απορριμμάτων στο έδαφος και στη θάλασσα. Η μάστιγα αυτή απειλεί άμεσα τα θαλάσσια είδη και τους οικοτόπους τους, οι οποίοι διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη ρύθμιση του κλίματος μέσω της δέσμευσης των εκπομπών CO₂. Η καταπολέμηση των απορριμμάτων αποτελεί πρόκληση που επηρεάζει το περιβάλλον, τη δημόσια υγεία, την οικονομία και τον κοινωνικό ιστό. Τα διάσπαρτα και εγκαταλελειμμένα απορρίμματα, συχνά αποκαλούμενα απορρίμματα, απορρίπτονται από ανθρώπους στους δρόμους, στην ύπαιθρο και τελικά καταλήγουν αναπόφευκτα στη θάλασσα μέσω των υπονόμων και των ποταμών.

Η ένωση

Η ένωση 1 Déchet Par Jour κινητοποιεί κάθε πολίτη για τη μείωση των απορριμμάτων και την προστασία της βιοποικιλότητας. Απέναντι στη μαζικότητα των απορριμμάτων που καταλήγουν στο περιβάλλον, κάθε ένας από εμάς έχει έναν ρόλο να διαδραματίσει για τη μείωση του αντίκτυπου του. Οι πολίτες μπορούν να υιοθετήσουν απλές και καθημερινές πρακτικές, όπως να μην πετούν τα απορρίμματά τους στη φύση ή να μαζεύουν ένα απόρριμμα την ημέρα.

Στόχοι και Αποτελέσματα

Η ένωση 1 Déchet Par Jour διοργανώνει κάθε μήνα συλλογικές δράσεις καθαρισμού απορριμμάτων, ανοιχτές στο ευρύ κοινό στον δήμο της Μασσαλίας, τόσο σε αστικές περιοχές όσο και στο Εθνικό Πάρκο Calanques ή κατά μήκος της ακτογραμμής. Κατά τη διάρκεια αυτών των δράσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται τα Σαββατοκύριακα, οι συμμετέχοντες ευαισθητοποιούνται σε θέματα περιβάλλοντος, διαλογής απορριμμάτων και του αντίκτυπου των απορριμμάτων στη βιοποικιλότητα και την υγεία του ανθρώπου. Για τη μείωση αυτού του αντίκτυπου, οι συμμετέχοντες ενημερώνονται για οικολογικές πρακτικές μηδενικών απορριμμάτων, με την παρουσίαση διαφόρων εναλλακτικών λύσεων. Στόχος είναι να δείξουμε στους συμμετέχοντες ότι μπορούν να βρουν οικονομικά και πρακτικά εναλλακτικά μέσα, ώστε να μειώσουν την καθημερινή παραγωγή απορριμμάτων τους. Στο τέλος των καθαρισμών, τα απορρίμματα διαχωρίζονται και ζυγίζονται συλλογικά. Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με ένα κολατσιό, προσφέροντας σνακ και δημιουργώντας μια στιγμή ανταλλαγής και κοινής εμπειρίας μεταξύ των συμμετεχόντων και των εθελοντών.

Οι στόχοι αυτής της πρακτικής είναι να συμβάλει με βιώσιμο τρόπο στην πρόληψη και τη μείωση των απορριμμάτων και να μειώσει τον αντίκτυπό τους στη βιοποικιλότητα της Μασσαλίας και της Μεσογείου θάλασσας. Στοχεύουν έτσι στη μείωση της οικιακής ρύπανσης, η οποία αποτελεί αναγνωρισμένο παράγοντα απώλειας της βιοποικιλότητας, σύμφωνα με την IPBES, τη Διεθνή Ομάδα Εμπειρογνομώνων για τη Βιοποικιλότητα:

- Ευαισθητοποίηση και περιβαλλοντική κατάρτιση των κατοίκων της Μασσαλίας όλων των ηλικιών μέσω του ζητήματος των απορριμμάτων.
- Καλλιέργεια βιώσιμων οικολογικών συνηθειών στην καθημερινότητα
- Προώθηση συλλογικών δράσεων και ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών για μια βιώσιμη αλλαγή της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Από την ίδρυσή της, η ένωση έχει κινητοποιήσει και ευαισθητοποιήσει περισσότερα από 50.000 άτομα, κατά τη διάρκεια 250 δράσεων καθαρισμού, συλλέγοντας 42.900 κιλά απορριμμάτων που δεν κατέληξαν στη θάλασσα.

ΤΟΠΟΣ

Γαλλία

Δήμος Μασσαλίας
Νότια Γαλλία

Παράκτιες ζώνες,
αστικές περιοχές ή
προστατευόμενοι
φυσικοί χώροι

ΘΕΜΑΤΙΚΗ

Ρύπανση από
πλαστικό και
εγκαταλελειμμένα
απορρίμματα

Διαλογή και μείωση
απορριμμάτων

Τοπική
βιοποικιλότητα
Αλληλεγγύη και
οικολογική
πολιτεία

ΟΜΑΔΑ-ΣΤΟΧΟΣ

Νέοι, φοιτητές,
οικογένειες και
κάτοικοι του δήμου
Μασσαλίας

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

1 έως 3 ώρες

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Επαναχρησιμοποιούμενα γάντια
προστασίας από
κοψίματα, σακούλες
σε διαφορετικά
χρώματα, λαβίδες,
ζυγαριές για
απορρίμματα και
τραπέζια.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Οι ομαδικές δράσεις συλλογής απορριμμάτων από το φυσικό περιβάλλον υιοθετούν μια προσέγγιση συμπεριφορική, συμμετοχική, διασκεδαστική και επιστημονική, συνδυάζοντας τη συγκεκριμένη δράση, την εκπαίδευση και την επιστήμη των πολιτών. Οι πρωτοβουλίες αυτές δεν περιορίζονται μόνο στην προστασία της ακτογραμμής της Μασσαλίας· προσφέρουν επίσης μια απλή και ουσιαστική ευκαιρία για Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, με ισχυρό αντίκτυπο στους συμμετέχοντες.

Ενεργοποίηση, συνέργειες και συμμετοχική επικοινωνία

Οι δράσεις συλλογής απορριμμάτων που απευθύνονται στο ευρύ κοινό εμπλέκουν διάφορους τοπικούς φορείς (διαχειριστές περιοχών, ενώσεις, πολίτες, αιρετούς και επιστήμονες), ενισχύοντας τη συνεργασία μεταξύ κοινοτήτων, εταιρών και θεσμικών οργάνων της Μασσαλίας σε δράσεις πρόληψης και απορρύπανσης. Οι δράσεις συλλογής πραγματοποιούνται μερικές φορές τόσο στην ξηρά όσο και στη θάλασσα, χάρη στη συμμετοχή ενώσεων καταδύσεων, ελεύθερης κατάδυσης και καγιάκ. Τέλος, η συμβολή των εθελοντών της ένωσης είναι καθοριστική για την οργάνωση και την επιτυχή υλοποίηση των δράσεων. Κάθε εθελοντής έχει έναν συγκεκριμένο ρόλο - από τη συλλογή και τη διαλογή, έως την υλικοτεχνική υποστήριξη - εξασφαλίζοντας την ομαλή και αποτελεσματική ροή της δράσης.

Χαρακτηρισμός απορριμμάτων και επιστήμη των πολιτών

Η ένωση 1 Déchet Par Jour συμμετέχει στην επιστήμη των πολιτών, όπως αναπτύχθηκε από τον οργανισμό MerTerre και τα δίκτυα ReMed Zéro Plastique στη Νότια Γαλλία, με στόχο τη μείωση της θαλάσσιας ρύπανσης. Ακολουθώντας συγκεκριμένο πρωτόκολλο συλλογής και ανάλυσης δεδομένων σχετικά με τη φύση, τις ποσότητες και τις πηγές των απορριμμάτων που συλλέγονται, ο χαρακτηρισμός των απορριμμάτων επιτρέπει την εξαγωγή ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων για τη ρύπανση.

Επιτυχία	Περιορισμοί
- Συμετοχική προσέγγιση και δημιουργία συνέργειας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών - Δομημένη οργάνωση: Αποτελεσματικός σχεδιασμός χάρη σε σαφώς καθορισμένους ρόλους. - Φιλική και Εκπαιδευτική Διάσταση	- Ανθρώπινοι πόροι: Η επαρκής στελέχωση με ανθρώπινο δυναμικό είναι κρίσιμη για την ορθή οργάνωση και επίβλεψη των δράσεων. - Μετεωρολογικές συνθήκες: Οι κακές καιρικές συνθήκες ενδέχεται να περιορίσουν τις υπαίθριες δραστηριότητες. - Προσβασιμότητα των χώρων

Τα δεδομένα αυτά βοηθούν στον εντοπισμό της γεωγραφικής προέλευσης και των ροών των απορριμμάτων, στην κατανόηση των συμπεριφορών που τα προκαλούν και στον προσδιορισμό των τομέων της οικονομικής δραστηριότητας που ευθύνονται.

Εκπαιδευτικές και διασκεδαστικές δραστηριότητες

Στον χώρο των δράσεων συλλογής, στήνονται διαδραστικά περίπτερα και παιχνίδια για παιδιά και νέους, όπως η «Αλιεία Απορριμμάτων» ή ο «Τροχός της Ανακύκλωσης». Ένα χωριό βιωσιμότητας δημιουργείται στον χώρο της δράσης, όπου προσκαλούνται τοπικές περιβαλλοντικές ενώσεις να παρουσιάσουν τις δράσεις τους, όπως η Sauvage Méditerranée, που δημιουργεί οικολογικά κοσμήματα από απορρίμματα, ή οι Flamants Verts, που προσφέρουν εργαστήρια DIY (φτιάξ' το μόνος σου) με φυσικά υλικά για την παρασκευή καλλυντικών ή προϊόντων οικιακού καθαρισμού.

Αντίκτυπος και μαρτυρίες

Οι συλλογικές δράσεις καθαρισμού έχουν πολλαπλό και ουσιαστικό αντίκτυπο. Οικολογικά, συμβάλλουν στη μείωση των απορριμμάτων και της θαλάσσιας ρύπανσης. Κοινωνικά, οι πρωτοβουλίες αυτές ενδυναμώνουν τις τοπικές συνεταιριστικές ενώσεις, ενισχύουν τις σχέσεις αλληλεγγύης ενώ παράλληλα προάγουν τη δημιουργία μακροχρόνιων δεσμών μεταξύ των εθελοντών. Πράγματι, όπως αναφέρει ο Ζυλιέν, εθελοντής του «1 Déchet Par Jour»: «Αυτές οι δράσεις δημιουργούν συλλογική ενέργεια. Δεν νιώθεις πια μόνος στον αγώνα σου για το περιβάλλον!».

Τέλος, από άποψη συμπεριφοράς, οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν οικολογικές συνήθειες, όπως η διαλογή και η μείωση της χρήσης πλαστικών μιας χρήσης, συμβάλλοντας σε διαρκείς αλλαγές στις καθημερινές συνήθειες για τη μείωση του οικολογικού αποτυπώματος. Όπως χαρακτηριστικά δηλώνει μία συμμετέχουσα: «Η συμμετοχή σε αυτές τις δράσεις με βοήθησε να αντιληφθώ το μέγεθος του προβλήματος και να δεσμευτώ μακροπρόθεσμα. Έμαθα να διαχωρίζω και να μειώνω τα απορρίμματά μου!». Μέσα από τη συμμετοχή σε δράσεις καθαρισμού, οι πολίτες ενσωματώνουν άμεσα οικολογικά υπεύθυνες συμπεριφορές στην καθημερινότητά τους όπως η διαλογή απορριμμάτων και η μείωση των πλαστικών.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη

Επιχειρησιακοί, επιστημονικοί και τεχνικοί εταίροι είναι οι εθελοντές της ένωσης 1 Déchet Par Jour, η ένωση MerTerre (επιστήμη των πολιτών και χαρακτηρισμός απορριμμάτων), οι οργανώσεις MerVeille, Boud'Mer, AVA (θαλάσσιες δράσεις καθαρισμού, σχεδιασμός και υλοποίηση), η Recyclo, η Sauvages Méditerranée (αξιοποίηση των συλλεγμένων απορριμμάτων), οι τοπικές δημοτικές αρχές, η Μητροπολιτική Περιοχή Aix-Marseille, η Véolia (υλικοτεχνική υποστήριξη, κοινωνική διευκόλυνση και διαχείριση εξοπλισμού απαραίτητου για το έργο), καθώς και οι επιχειρήσεις Comme Avant και Les Flamants Verts (εταιρείες «μηδενικών αποβλήτων»).

Χρηματοδοτικοί εταίροι είναι ο Δήμος Μασσαλίας, η Μητροπολιτική Περιοχή Aix-Marseille Provence, το Ίδρυμα για τη Θάλασσα, και το Ίδρυμα Crédit Mutuel Alliance Fédérale.

ΤΟΠΟΣ
Τυνησία
Δήμος Kébili
(νοτιοδυτική
Τυνησία)

ΘΕΜΑΤΙΚΗ

Συλλογική
διαχείριση
οργανικών
αποβλήτων

Πλατφόρμα
κομποστοποίησης

Κατάρτιση νέων
στα «πράσινα»
επαγγέλματα

ΟΜΑΔΑ-ΣΤΟΧΟΣ

70 νέοι, εκ των οποίων 15 είναι πτυχιούχοι θετικών επιστημών, ηλικίας 25 έως 35 ετών
Φοιτητές, παιδιά, εκπαιδευτικοί, ενώσεις και γυναίκες

ΔΙΑΡΚΕΙΑ
18 μήνες

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Αίθουσες
κατάρτισης,
υπολογιστές

Μηχανή
τεμαχισμού,
εργαστηριακά κιτ,
πρώτες ύλες

Δημιουργία πλατφόρμας κομποστοποίησης οργανικών αποβλήτων

Στο Kébili της Τυνησίας, με την υποστήριξη της ΑΤ3Ε

Πλαίσιο

Η περιοχή του Kébili αντιμετώπιζε σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα λόγω της κακής διαχείρισης των οργανικών αποβλήτων, ιδιαίτερα των υπολειμμάτων από τους φοίνικες. Τα απόβλητα αυτά συχνά καίγονταν ή εγκαταλείπονταν, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση των εδαφών, τη ρύπανση της ατμόσφαιρας και την πρόκληση κινδύνων για τη δημόσια υγεία. Ταυτόχρονα, η περιοχή υπέφερε από έλλειψη οικονομικών ευκαιριών, ιδίως για τους νέους, επιδεινώνοντας την ανεργία και τις κοινωνικές ανισότητες.

Ως απάντηση σε αυτά τα προβλήματα, υλοποιήθηκε το έργο «Διαχείριση Απορριμμάτων: Οι Νέοι ως Φορείς της Αλλαγής», με στόχο τη μετατροπή των αποβλήτων σε κομπόστ υψηλής ποιότητας, δημιουργώντας παράλληλα οικονομικές ευκαιρίες για τους νέους της περιοχής.

Στόχοι και Αποτελέσματα

Το έργο επιδιώκει να κινητοποιήσει τη νεολαία του Kébili για την προστασία του περιβάλλοντος και να ενισχύσει τη συμμετοχή της σε δράσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης, ιδίως σε σχέδια δράσης για τη διαχείριση των αποβλήτων. Μέσω εκπαίδευσης και υποστήριξης, προετοιμάζει τους νέους για «πράσινα» επαγγέλματα, ενθαρρύνοντας τη δημιουργία καινοτόμων πράσινων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.

Στόχοι του έργου είναι:

- Προστασία ενός συγκεκριμένου χώρου: Συμβολή στη διατήρηση των τοπικών γεωργικών εδαφών μέσω της βελτίωσης της ποιότητας του εδάφους μέσω του παραγόμενου κομπόστ, περιορίζοντας έτσι την ανάγκη για χημικά λιπάσματα.
- Εφαρμογή της νομοθεσίας: Εξασφάλιση της συμμόρφωσης της διαχείρισης οργανικών αποβλήτων με τα περιβαλλοντικά πρότυπα, περιορίζοντας τη ρύπανση και τις συναφείς επιπτώσεις.
- Μείωση επιβλαβών πρακτικών: Ελαχιστοποίηση της καύσης ή εγκατάλειψης πράσινων αποβλήτων, τα οποία προκαλούν περιβαλλοντική ζημιά, μετατρέποντάς τα σε χρήσιμο κομπόστ.
- Μετάδοση οικολογικών πρακτικών: Ενθάρρυνση αγροτών και τοπικής κοινότητας στην υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών, όπως η κομποστοποίηση, για μια πιο φιλική προς το περιβάλλον διαχείριση των αποβλήτων.
- Μετάδοση γνώσεων για την τοπική βιοποικιλότητα: Ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων σχετικά με τη σημασία της διατήρησης υγιών εδαφών για τη διαφύλαξη της τοπικής βιοποικιλότητας.
- Ενημέρωση για τις τοπικές περιβαλλοντικές προκλήσεις: Πληροφόρηση της κοινότητας για τη θετική συμβολή της κομποστοποίησης στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης των εδαφών και της κλιματικής αλλαγής.

Η ένωση

Η Ένωση Ενέργειας, Υδάτων και Περιβάλλοντος Τυνησίας (ΑΤ3Ε) έχει ως αποστολή τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης σε περιοχές οάσεων, μέσα από τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων. Προάγει βέλτιστες πρακτικές για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και υποστηρίζει τους πολίτες στην υιοθέτηση καινοτόμων τεχνικών στον τομέα της ενέργειας, των υδάτων και της διαχείρισης απορριμμάτων.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Η ΑΤ3Ε υιοθέτησε μια συμμετοχική προσέγγιση σε κάθε στάδιο της υλοποίησης του έργου. Οι νέοι συμμετέχοντες ενεπλάκησαν ενεργά στον σχεδιασμό, τη διαχείριση και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Η τοπική κοινότητα συμμετείχε επίσης μέσω εργαστηρίων ευαισθητοποίησης και σεμιναρίων κατάρτισης.

Το έργο δίνει έμφαση στη μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη, με την εγκατάσταση πραγματικών πλατφορμών κομποστοποίησης, δίνοντας στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να πειραματιστούν άμεσα με τεχνικές κομποστοποίησης. Η μεταλαμπάδευση των γνώσεων γίνεται μέσω θεωρητικής κατάρτισης και εργαστηρίων:

Εργαστήρια Κατάρτισης

Διοργανώνονται συνεδρίες θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης για την εκπαίδευση σε τεχνικές διαχείρισης αποβλήτων και κομποστοποίησης. Οι συμμετέχοντες κατανοούν βασικές αρχές και τις εφαρμόζουν σε πραγματικές συνθήκες, μέσω των εργαστηρίων αυτών.

Συνεδρίες ευαισθητοποίησης

Οργανώνονται ημέρες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση του ευρύτερου κοινού και των νέων σχετικά με τα προβλήματα και τις προκλήσεις της διαχείρισης αποβλήτων. Οι συνεδρίες αυτές αποσκοπούν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αποβλήτων και στην ανάδειξη της σημασίας της κομποστοποίησης.

Συνεργατική Εργασία

Τα εργαστήρια περιλαμβάνουν ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τοπικών φορέων, νέων και θεσμικών παραγόντων (όπως ενώσεις, δήμους κ.ά.), ενισχύοντας την κινητοποίηση και τη συνεργασία για κοινές περιβαλλοντικές δράσεις.

Επισκέψεις Πεδίου

Οι επισκέψεις σε μονάδες κομποστοποίησης και άλλες εγκαταστάσεις επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να δουν άμεσα τις τεχνικές σε εφαρμογή και να κατανοήσουν καλύτερα τη λειτουργία τους.

Πρακτικές Δράσεις Υπαίθρου

Η πρακτική άσκηση στο πεδίο σε μονάδες κομποστοποίησης δίνει τη δυνατότητα εφαρμογής των τεχνικών γνώσεων στην πράξη, διασφαλίζοντας έναν ρεαλιστικό και συμμετοχικό τρόπο μάθησης.

Αντίκτυπος και μαρτυρίες

Από οικολογικής άποψης, η πρακτική απέφερε απτά αποτελέσματα, με κυριότερο τη μετατροπή των πράσινων αποβλήτων σε κομπόστ υψηλής ποιότητας, συμβάλλοντας ουσιαστικά τόσο στη βελτίωση της ποιότητας των εδαφών, όσο και στη μείωση της ποσότητας οργανικών αποβλήτων που καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Το έργο είχε επίσης κοινωνικοοικονομικό αντίκτυπο, καθώς ξεκίνησε με στόχο τη μετατροπή των αποβλήτων σε κομπόστ υψηλής ποιότητας, δημιουργώντας παράλληλα οικονομικές ευκαιρίες για τους νέους της περιοχής. Το έργο διευκόλυνε την ενεργό συμμετοχή νέων γυναικών σε αγροτικές πρωτοβουλίες, ενισχύοντας τον ρόλο τους στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και προωθώντας την οικονομική τους αυτονομία. Όπως ανέφερε μία από τις συμμετέχουσες στο έργο, η εμπειρία αυτή της επέτρεψε να «αναπτύξει εμπιστοσύνη στις ικανότητές της να αναλάβει δράσεις», γεγονός που την ώθησε να ξεκινήσει το δικό της εγχείρημα.

Παράλληλα, διαμορφώθηκε μια συλλογική συνείδηση αναφορικά με τη διαχείριση των αποβλήτων, τόσο μεταξύ των νέων (πτυχιούχων, φοιτητών και ανέργων), όσο και της κοινωνίας των πολιτών (μέσω ενώσεων) και των εκπαιδευτικών. Όπως σημειώνει χαρακτηριστικά μία άλλη συμμετέχουσα: «Η πρακτική αυτή είναι αποτελεσματική, διότι ανταποκρίνεται στις περιβαλλοντικές και οικονομικές ανάγκες της περιοχής, προσφέροντας παράλληλα βιώσιμες και ωφέλιμες λύσεις για την κοινότητα.»

Τα ενδιαφερόμενα μέρη

Χρηματοδοτικοί εταίροι είναι η Γαλλική Πρεσβεία στην Τунησία, το Γαλλικό Ινστιτούτο Τунησίας (συγχρηματοδότηση και υλικοτεχνική υποστήριξη), το Πρόγραμμα PISCCA (χορηγία για την υποστήριξη πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών). Τεχνικοί εταίροι είναι η Περιφερειακή Επιτροπή Γεωργικής Ανάπτυξης (CRDA) του Kébili (τεχνική και υλικοτεχνική υποστήριξη), ο Χώρος Επιχειρηματικότητας του Kébili (συνδιοργάνωση εργαστηρίων για «πράσινες» επενδύσεις και υποστήριξη νέων επιχειρηματιών), ο Δήμος Kébili (συνεργασία στη διάγνωση της διαχείρισης αποβλήτων και στην οργάνωση εργαστηρίων), το Ανώτερο Ινστιτούτο Τεχνολογικών Σπουδών (ISET) του Kébili (συνεργασία στα εργαστήρια ευαισθητοποίησης για την κομποστοποίηση), το Δίκτυο «Ghadwa - Νεολαία και Περιβάλλον»

Επιτυχία	Περιορισμοί
- Στοχευμένη κατάρτιση και ενίσχυση ικανοτήτων - Υποστήριξη από διεθνείς εταίρους - Ενεργοποίηση και συμμετοχή της τοπικής κοινότητας	- Πανδημία του κορωνοϊού: περιορισμοί μετακινήσεων και δυσκολία οργάνωσης συγκεντρώσεων - Καθυστερήσεις στην ωρίμανση του κομπόστ λόγω κλιματικών παραγόντων

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Αξιοποίηση:

Η αξιοποίηση αποτελεί μια συστηματική διαδικασία εντοπισμού, ανάλυσης, αποσαφήνισης και μοντελοποίησης της γνώσης που αποκτήθηκε μέσα από μια εμπειρία έργου σχετικού με την Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Στόχος είναι η μεταφορά αυτής της γνώσης ώστε να μπορεί να αξιοποιηθεί, να προσαρμοστεί και να επαναληφθεί από άλλους, αποφεύγοντας τα ίδια σφάλματα. Η διαδικασία αυτή επικεντρώνεται σε επιμέρους πτυχές της δράσης και αναλύει τους μηχανισμούς μέσω των οποίων επιτεύχθηκε η αλλαγή.

Εκπαίδευση:

Η εκπαίδευση παρέχει στα άτομα τα κατάλληλα στοιχεία ώστε να έχουν τη δυνατότητα να κατανοούν και να διατυπώνουν τεκμηριωμένες απόψεις γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα, με βάση αξιόπιστα δεδομένα και επιχειρήματα.

Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (EBA):

Η EBA προάγει την κατανόηση των σχέσεων μεταξύ περιβαλλοντικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών θεμάτων, και υποστηρίζει τους συμμετέχοντες να αντιληφθούν καλύτερα:

- την αλληλεξάρτηση των ανθρώπινων κοινωνιών και των οικοσυστημάτων,
- την ανάγκη για τεκμηριωμένες και υπεύθυνες επιλογές και την υιοθέτηση συμπεριφορών που λαμβάνουν υπόψη αυτά τα οικοσυστήματα,
- τη σημασία της παγκόσμιας αλληλεγγύης.

Βέλτιστη πρακτική:

Βέλτιστη πρακτική είναι μια επιτυχημένη εμπειρία, δοκιμασμένη και εφαρμόσιμη σε διαφορετικά πλαίσια, η οποία μπορεί να προταθεί ως πρότυπο. Αξίζει να διαδοθεί, ώστε να αξιοποιηθεί και να υιοθετηθεί από ευρύτερο κοινό.

Συμμετοχική επιστήμη:

Οι συμμετοχικές επιστήμες είναι ένα μοντέλο παραγωγής και αξιοποίησης επιστημονικής γνώσης με συλλογικό τρόπο, στους τομείς της βιοποικιλότητας (ζωντανοί οργανισμοί και οικοσυστήματα), της μετεωρολογίας, της αστρονομίας, της διάβρωσης των ακτών, της ποιότητας του αέρα κ.ά.

Ενδιαφερόμενο μέρος:

Κάθε φορέας (άτομο, οργανισμός, ομάδα) που επηρεάζεται ή επηρεάζει ένα έργο, μια απόφαση ή μια δράση και του οποίου τα συμφέροντα επηρεάζονται με τον έναν ή τον άλλον τρόπο από την εφαρμογή της. Εδώ, ο όρος «ομάδα-στόχος» μπορεί να θεωρηθεί ως ένα ενδιαφερόμενο μέρος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

BALIZET Odile και MÈGE Jean. Comment les acteurs de terrain deviennent les auteurs de la capitalisation et du partage d'expériences ? (Πώς οι παράγοντες του πεδίου γίνονται οι δημιουργοί της συγκέντρωσης και της ανταλλαγής εμπειριών;) Les ateliers d'écriture et de capitalisation, un levier pour le développement des échanges Sud-Sud (Τα εργαστήρια γραφής και συγκέντρωσης εμπειριών, ένας μοχλός για την ανάπτυξη των ανταλλαγών Νότου-Νότου)

DE ZUTTER Pierre. La capitalisation d'expérience et la relation action-réflexion. (Η συγκέντρωση εμπειριών και η σχέση δράσης-αντίληψης.) Δεκέμβριος 1999

DE ZUTTER Pierre. Des histoires, des savoirs, des hommes : l'expérience est un capital. (Ιστορίες, γνώσεις, άνθρωποι: η εμπειρία είναι ένα κεφάλαιο.) Série Dossier pour un débat (Σειρά Φάκελος για μια συζήτηση, αρ. 35), FHP 1994

MOUMOUNI Idrissa, SCHRADER Ted και YIMGA TATCHI Raphael. Celui qui écrit reste - Producteurs et Productrices agricoles et leurs organisations décrivent et capitalisent leurs expériences lors d'un atelier d'écriture - SNV 2008 (Όποιος γράφει μένει - Παραγωγοί γεωργικών προϊόντων και οι οργανώσεις τους περιγράφουν και συγκεντρώνουν τις εμπειρίες τους κατά τη διάρκεια εργαστηρίου γραφής)

DIDIER Sabine. La capitalisation des expériences au service de la solidarité internationale. (Η συγκέντρωση εμπειριών στην υπηρεσία της διεθνούς αλληλεγγύης.) 2010

OLLITRAULT Bernard, ROBERT Sylvie και DE ZUTTER. Analyser et valoriser un capital d'expériences, Repères pour une méthode de capitalisation, Dossier n°125 coordonné, FPH, Φεβρουάριος 2001 (Ανάλυση και αξιοποίηση ενός κεφαλαίου εμπειριών, Οδηγός μεθόδου συγκέντρωσης, Φάκελος αρ. 125 συντονισμένος)

VILLEVAL Philippe και LAVIGNE DELVILLE Philippe. Capitalisation d'expériences... expérience de capitalisation. (Συγκέντρωση εμπειριών... εμπειρία συγκέντρωσης.) Comment passer de la volonté à l'action ? (Πώς περνάμε από τη βούληση στη δράση;) Περιοδικό Traverses αρ.15, GRET, Οκτώβριος 2004

Εργαλεία για τη διευκόλυνση της έκφρασης και της βιωματικής εμπειρίας:

Du terrain au partage. (Από το πεδίο στην ανταλλαγή εμπειριών.) Manuel pour la Capitalisation d'expériences. (Εγχειρίδιο για τη συγκέντρωση εμπειριών.) IED Αφρικής. 2007

Guide du récit - De l'art de créer des passerelles grâce aux techniques narratives. (Οδηγός αφήγησης - Η τέχνη της δημιουργίας γεφυρών μέσω αφηγηματικών τεχνικών.) Direction du développement et de la coopération (DDC), Département fédéral des affaires étrangères (DFAE), 2006 (Διεύθυνση Ανάπτυξης και Συνεργασίας (DDC), Ομοσπονδιακό Τμήμα Εξωτερικών Υποθέσεων (DFAE), 2006)

Capitalisation et valorisation des expériences des projets et programmes de développement. (Συγκέντρωση και αξιοποίηση εμπειριών από έργα και προγράμματα ανάπτυξης.) FIDA-FRAO, 2009

Pratiques d'apprentissage pour les organisations et pour le changement social. (Πρακτικές μάθησης για οργανώσεις και κοινωνική αλλαγή.) Συλλογικό Barefoot 2, Μάιος 2011

Αυτός ο οδηγός εκπονήθηκε με τη χρηματοδοτική υποστήριξη της
Διυπουργικής Αντιπροσωπείας για τη Μεσόγειο (DIMED) του Υπουργείου
Ευρώπης και Εξωτερικών Υποθέσεων (MAE).

MINISTÈRE
DE L'EUROPE
ET DES AFFAIRES
ÉTRANGÈRES

Liberté
Égalité
Fraternité

Délégation
interministérielle
à la Méditerranée

Με την υποστήριξη

1 DÉCHET
PAR JOUR

Συντονισμός: 1 Déchet Par Jour

Συντάκτες: Ahmed Mazlout, Salem Sahli (AERE), Abdelbasset HAMROUNI (ACDD Gabes),
Najet Benmabrouk (AT3E), Nour Moukachar, Isabelle Trinquelle (MKP), Charlotte
Roumeguère, Marion Manchin (1 Déchet Par Jour)

Σελιδοποίηση: Charlotte Roumeguère και Marion Manchin.

Το περιεχόμενο της έκδοσης αποτελεί αποκλειστική ευθύνη των
συγγραφέων και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντανακλά την άποψη του
Υπουργείου Ευρώπης και Εξωτερικών Υποθέσεων (MAE).

Έκδοση Ιανουαρίου 2025